

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15,-
CELOLETNO DIN 60,- ZA
INOZEMSTVO JE DODATI
POŠTNINO / OGLASI PO
CENIKU / POŠTAMEZNA
ŠTEVILKA PO DIN 150,-
POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNIŠTVO IN VPRAVA
V VČITELJSKI TISKARNI/
ROKOPIŠI SE NE VRA-
ČAJO / ANONIMNI DO-
PIŠI SE NE PRIOBČV-
TEJO / POŠTNINA PLA-
ČANA V GOTOVINI
TELEFON ŠTEV. 906.

OBJAVA

o seji Glavnega odbora Orjune, ki se je vršila
v Splitu dne 22. in 23. novembra 1924.

Redna seja Glavnega odbora Orjune se je vršila dne 22. in 23. novembra t. l. v Splitu pod predsedstvom br. dr. Ljube Leontića, predsednika Glavnega odbora.

Po obširnem poročilu Direktorija in delegatov poedinih Oblasnih odborov o stanju pokreta je Glavni odbor ugotovil enodušnost cele organizacije in tolikšen napredek v vseh pravicah, da je Orjuni končno mogoče razviti svoj program v večjem obsegu. V ta namen je razpravljal o reorganizaciji uprave, tiska in sekcij Orjune ter je sklenil:

da se v upravi izvede edinstven sistem; da se tisk pokreta razširi; da se mu poveča naklada; da se organizuje medsebojno sodelovanje glasil in organizacij in da se delavnost sekcij spravi v organski sklad, tako da bodo sistematski in racionalno uporabljene vse delotvorne energije v Orjuni.

Kongres se bo vršil v Beogradu v prvi polovici maja leta 1925. Delegati so dobili glavna, a Direktorij bo dajal Oblasnim, le-ti pa Mestnim odborom podrobnejša navodila, kako naj pridejo na Kongresu do polnega izraza težnje Orjune in kako naj se manifestujeta njena pripravljenost in moč.

Po pretresanju političnega položaja, ustvarjenega z razpisom poslanskih volitev v Narodno skupščino je bilo sklenjeno, da se Orjuna aktivno ne udeleži volilnega boja, ki ne bo v nikakem slučaju ublažil razpaljenih plemenskih strasti, niti ne bo vobče rešil vprašanja ureditve države, najmanj pa v zmislu močne, napredne in edinstvene Jugoslavije. Ali, smatraje, da bi abstinenca članov Orjune koristila samo ekstremnim protivnikom njene ideologije,

SE UKAZUJE vsakemu članu, da vrši svojo volilno pravico z glasovanjem,

PREPOVEDUJE PA SE, da bi glasoval za kako listo, ki ne stoji na principu narodnega in državnega edinstva.

V SPLITU, dne 23. novembra 1924.

Volitve in Orjuna.

(K objavi o seji Glavnega odbora Orjune v Splitu.)

Naš narodni in državni organizem je bolan in ne ozdravel vse do tlej, dokler ne prekrvni protistrup čilega in vročega. Širokopoteznega in brezkompromisnega nacionalizma, ki ga propoveduje naša Orjuna. Dokler ne zmaga naša ideja, bo Jugoslavija vladana ne v imenu nacije, nego v imenu strank in bo hiral čedalje huje za svojim kroničnim zlom ter omahovala čedalje bliže ob robu propasti. Naša naloga je, da jo čuvamo preteče pogube in da ne zapiramo oči pred bridko resnostjo položaja; naša naloga pa je tudi, da ostanemo kot nestranskarji in kot načelni nasprotniki strankarstva visoko nad homatijami trenutka; da v teh zmedah sicer delujemo po svoji nacionalistični logiki in svoji nacionalistični vesti, da pa se ne damo zapeljati v stran od svoje ravne poti in ne planemo s svoje svobodne višine v nizki in brezumni vrvež partijskega pretepa.

Nedavno smo doživeli spet eno izmed nešteti jugoslovenskih političnih kriz, po kateri nam je preostalo spet samo eden izmed nešteti izhodov. To pot so bile ta edini izhod nove volitve v Narodno skupščino. Bile so morda res poslednja rešitev iz položaja, v katerega je zagazila država po krivdi zlih zavetnikov spravečelne g. Davidovića. Tako nismo mogli več voziti — o tem je škoda besedi! In tudi to zdaj vemo, kaj nas čaka, ako pridejo stranke, na katere je gradil pošteti Jugosloven čika Ljuba svoje nade, v bodoči skupščini spet do odločilne besede. Vsaj mi v Sloveniji, ki smo videli Korošca na delu; vsaj naši bratje na Hrvaškem, ki jim je plesal Radić po glavah! So pa tudi pokrajine v naši prostrani državi, kjer mislijo baš najboljši nacionalisti dokaj drugače. O tem bomo še govorili...

Ko so se delegati Orjune dne 22. t. m. sestali na sejo glavnega odbora, jih je čakala težka naloga, polna odgovornosti: določiti smerice za nastop naše organizacije pri volitvah. Nesporna je bila potreba, da se začrta vsej Orjuni enotna, ravna pot, ki naj bi z ene strani ustregla brezkompromisnemu nacionalističnemu in unitarističnemu programu Orjune, z druge pa naj bi uvaževala dejstvo, da se zbirajo v naši organizaciji pristaši vseh unitarističnih strank. Članstvo Orjune ne sestoji samo iz samostojnih demokratov, ampak tudi iz demokratov Davidovićeve struje, zemljoradnikov, samostojnih kmetov, narodnih socialstov itd. — da ne štejemo vsak dan naraščajočega števila onih, ki so se odpovedali strankam in hočejo biti samo še Orjunaši. Statut Orjune določa izrecno, da morejo postati člani organizacije pristaši vseh strank, ki stoje na principu narodnega in državnega edinstva; članstvo kake stranke pa vsebuje nesporno tudi pravico in dolžnost, da glasuje zanj! Ako stojita ob strani g. Davidovića, kateremu je naklonjena večina Orjunašev v Šumadiji, Radić in Korošec, stoji ob strani g. Pribečevića, s katerim se strinja večina članstva v ljubljanski oblasti, g. Nikola Pašića, zvesti nasprotnik nacionalistične ideologije, častni član Srnao in vodja stranke, ki je podpisala Markov protokol. Vsak enostranski diktat: »glasujte za tega in tega!« bi tedaj pomenil kršenje statuta Orjune in nasilovanje velikega števila njenih najboljših, najdelavnejših in najodličnejših članov.

Glavni odbor je mogel odrediti troje: 1. volilno abstinenco, 2. samostojni nastop Orjune z lastnimi kandidatskimi listami, in 3. glasovanje za strankarske liste, to pa z

navodili, izvirajočimi izključno le iz naše lastne nacionalistične ideologije, ki jo postavlja vsak nacionalist nad katerikoli strankarski program.

O volilni abstinenci ni moglo biti govora. Dolžnost in čuvstvena potreba Orjunaša je, da pobija separatizem z vsemi sredstvi, pa bodi tako sredstvo samo volilna kroglica. Zato je proglasil Glavni odbor uprav volilno dolžnost; kot poklicani čuvar neodvisnosti Orjune nam pram vsem političnim strankam pa je hkrati tudi odredil, da se Orjuna kot taka aktivno ne udeleži volitev, t. j. da ne posega vanje ne z agitacijo ne drugače, zlasti tudi ne s tem, da bi njeni funkcionarji kandidirali na katerikoli partijski listi.

Ker bi bil samostojni nastop Orjune preuranjen in bi povzročil v danem trenutku samo cepljenje unitarističnih glasov, ni preostala nikak druga pot, nego dati članstvu na svobodo izbiro, da glasuje za katerokoli strankarsko listo, ki temelji kot taka na principu narodnega in državnega edinstva, in zabraniti glasovanje za liste, ki ne ustrezajo v polni meri temu načelu. Ako je v kakem okrožju vloženih več unitarističnih list, sme vsak Orjunaš glasovati za ono, ki mu najbolj prija; priporoča pa se (ne zahteva!), naj glasuje pred vsem za tiste liste, ki imajo največ upanja na uspeh. O vseh važnih podrobnostih bodo izdana Oblasnim odborom in Mestnim odborom detajlna navodila.

Pri tej odločitvi je vodilo delegate trdno prepričanje, ki ga izraža uradni komunique: da volitve dne 8. februarja niti izdaleka ne morejo rešiti našega nacionalnega problema, ampak kvečjemu trenutno parlamentarno krizo. Naj bo izid volilne borbe tak ali tak, tudi v novi skupščini bomo gledali stari partijski cirkus z vsemi njegovimi strahotami. Ako dobi večino Nacionalni blok, bo sedel v vladi poleg Jugoslovena Pribečevića Velesrb Pašić, vedno pripravljen, da izpreže svoje demokratske zaveznike ter jih nadomesti s kom drugim, morda

troške državnega in narodnega edinstva; ako zmaga federalistični blok, bo vladal Stipe Radić pod kontrolo Davidovićeve demokracije, ki mu vsekako ne bodo hoteli slediti do razbitja države, ne glede na to, da štrli med Radićevimi naklepi in med njih uresničenjem še marsikatera nabita puška in marsikateri ostro nabrušen bajonet. Mišljenju vsega našega članstva bi najbolj ustrezala kompaktna in nerazdružljiva unitaristična večina v bodoči skupščini. Ker jamstev za tako zanesljivo večino danes ni, je edino pravilna pot, da glasujemo vsak po svoji vesti za tiste nacionalne in unitaristične stranke, o katerih mislimo, da jim smemo zaupati. Ako bo s tem doseženo, da pridejo v parlament čim najjačje jugoslovenske skupine, tedaj moremo reči, da je Orjuna v polni meri storila svojo dolžnost.

Jasno je po tem takem, da sklep Glavnega odbora nikakor ne pomeni enostranskega protežiranja kake politične grupe, še manj pa obče dolžnosti glasovanja baš za Nacionalni blok, kakor izvaja četrtkovo »Jutro« v svojem neavtenitičnem poročilu — marveč samo formulacijo, ki je za nas v sedanjem trenutku edina možna rešitev trojne zadaje: podpreti unitaristični princip, očuvati solidarnost Orjune ter spoštovati temeljne statutarne in državljanske pravice vsakega poedinega člana. Sodeč po optimizmu, s katerim je izvestitelj »Jutra« prikožil naš sklep po svoje, bi utegnili biti ta rešitev v nekaterih krajih zelo ugodna za Nacionalni blok. Mi mislimo vsekako, da bo ostala zanj tem ugodnejša, čim bolj polneje nam bo tisk Nacionalnega bloka prepuščal nalogo, da informiramo svoje članstvo o zaključkih in namenih njegovih vrhovnih instanc, in čim nesebičnejše bo prizanašal občutljivosti nacionalističnih volitev, ki jih bo vodila dne 8. februarja, pa naj glasujejo tako ali drugače, ena sama železna parola: **dobrobit Nacije in suverena neodvisnost Orjune.**

1. december.

Šest let je minulo, odkar so trije bratje enoga rodu in ene krvi spoznali, da so eno in se združili v enotno državo. Radost je zaviadala tedaj v naših dušah, ko smo videli narod združen v eni misli: Jugoslavija. Če se pa ozremo na dogodke, ki so se po tem vršili, se moramo s studom obrniti v stran in pljuniti na tla. Vsi takozvani »voditelji naroda« so, mesto da bi delovali na dograditvi in izpopolnitvi te naše države, raje uganjali umazano osebno in partizansko politiko. Mesto da bi naša država igrala važno vlogo v mednarodnem političnem koncertu, smo po krivdi teh politikov država, ki se jo omalovažuje in ki doživlja neuspeh za neuspehom v zunanji politiki.

Praznik Ujedinjenja! Moral bi to biti praznik radosti, veselja, toda za nas nacionaliste to ne more biti, ker ne samo, da smo v notranjosti razorani, zbuja se nam ta dan v še večji meri spomin na naše zaslužene brate.

Bratje pozdravljeni! Pozdravljeni ti Trst ponosni, stoječ na krških kraških tleh in ti Gorica, starodavna na trdnjavi naša in Pazin, Puli in Reka! Pozdravljeni Celovec, Bežak in Gospasveta, zibelka naše kulture! In Pečur, Temešvar, rojstni kraj našega velikega Obradovića, Skader in Solun, kjer trohne kosti tisočev naših najboljših. Vi vsi pozdravljeni!

Spominjamo se vas, ne s solzami v očeh, ker Orjuna solza ne pozna, spominjamo se vas z gnevom v srcu, s skrženo pestjo, škripaje z zobmi.

Vse to smo izgubili po krivdi naših marionetnih diplomatov in

ture ob sinjem Jadranu potomci krvoločne rimske volkulje, toda nikar naj si ne domišljajo, da izbršajo s tem tudi ljubezen v naših srcih do naših bratov. Prišel bo dan, naš orjunaški dan, vstala bo Jugoslavija, kakršno smo si jo zamislili mi vsi tisti, ki so na bojnih poljanah Kajmakčiana in Dobrudže, Sibirije in Francije pustili svoje mlado, nadebudo življenje za to veliko Idejo. Zapele bodo tedaj trobente, konji zarezgetali, prapori zavilhrali v zraku in čete naše bodo v divjem zaletu pognale sovraga tja, odkoder je prišel. Krvava bo Soča, krvava Zila in Jadran in Egej, mi pa bomo umirali z zanosom, spominjajoč se žrtve Vidovdanskih in z zavestjo, da le v smrti je življenje in pred našimi očmi bo še v poslednjem trenutku le bdela vizija Jugoslavije, velike, ponosne, segajoče od Jadrana do Egeja. V to bratje, trpeči, bičani in na križ pripeti, vam kličemo svoj orjunaški »Zdravo«!

Ave Jugoslavija, morituri te salutant. Mc.

Zakaj je naš Marko v zaporu.*

Lettre de cachet.

Takoj po trboveljski tragediji dne 1. jun. so se naši nasprotniki, v prvi vrsti klerikalci, vrgli z veliko vnamo in mrzličnim razburjenjem na delo, kako bi vso odgovornost za podlozahrbtni napad komunistov natovorili Orjuni in kako bi več Orjunašev spravili potom prirojenega jim ovadštva v ječo. Pri tem delu so si naši dični klerikalci s »Slovenecem« na čelu nadeli krinko pravičnosti in kričali v svet, da jim je le na tem ležeče, da krivce zadene zaslužena kazen. Vsakomur bo še v spominu, kako jezuitsko, obče sočutje vzbujajoče je opisoval »Slovenec« lopova Fakina in njegovo justifikacijo (pribečil je še celo njegovo sliko) ni pa omenil niti eno besedico, kako se je dal isti Fakin plačati, da je šel na zahrbtno morijo v Trbovlje. Ni omenil njegovo moralno propalo življenje, ki je dalo celo njegovi lastni materi povod, da je javno izrazila ko je zvedela za njegovo smrt: »Nič ga ni bilo škoda.« Ta propalica, ki se jih v blatu rudarskih revirjev dandanes žal premmogo dobi, je bil »Slovenec« vzor mladenci — angelj na zemlji. Količko se je ta ogabni list trudil, da bi pridobil čim več simpatij med narodom za ta izmeček človeške družbe. Njegovo smrt treba maščevati in krivce kaznovati da je bil in je še danes refren vseh »Slovenčevih« tozadevnih izjavanj!

V Trbovljah so padli tudi trije vzor moški poštenjaki, širom Slovenije in tudi preko njenih meja, celo tudi preko naših državnih meja poznani kot poštenjaki delavci na nacionalnem polju. Tudi »Slovenec« je njih delo dobro znano, toda zaman bi iskali v njegovih kolonah vprašanja »Kje so zahrtni

* Članek je bil spisan pred Kranjčevu izpustitvijo iz zapore.

Ne pozabite
si ogledati

NIBELUNGI

Največje filmsko delo vseh časov, kateri se predvaja v

ELITNEM KINO MATICA

od 30. XI. dalje.

Predstave se vrše ob 3., 5., 7. in 9. uri zvečer.

morilci teh idealistov? Na eni strani toliko truda za moralno propagando, toliko hinavskega zavijanja oči na drugi strani pa popoln molk. In vendar je bil takoj po dogodku na licu mesta v Trbovljah celo sam slaven dr. tiger Kremžar, ki se je gotovo o celi zadevi popolnoma objektivno informiral. Posledica teh njegovih informacij je bila tudi dolga ovadba, ki jo je navedeni poslali drž. oblasti. Toda ta ovadba že ni več objektivna. V njej so izpušeni stvarni objektivni podatki, ki bi obremenili komuniste, pač pa so podlaga celi ovadbi različne čenče naših nasprotnikov, ki so bile seveda za fino tigrovo uho kaj mlo do neče obtožbe. Pa še druge ovadbe, od katerih se posebno odlikuje ona g. glavnega urednika »Slovenca« Smodeja in Tersegla, da so prišli do pristojnega mesta, to je do drž. pravdnika in preiskovalnega sodnika v Celju. Toda vse te, na raznih domnevanjih in govoricah temeljujoče ovadbe, niso dale povoda drž. pravdniku, da bi odredil preiskovalni zapor proti bratu predsedniku obl. odbora Marku Kranjcu, ki so ga vse te ovadbe navajale kot glavnega krivca. Razvoj sodnijske preiskave je namreč nedvomno pokazal, da ni povoda za njegovo aretacijo, tembolj, ker so navedbe v ovadbi bile že deloma ovržene, deloma pa slonele na samih govoricah in domnevanjih.

Seveda so si bili gospodje pri klerikalnem koritu gotovi uspeha in dan za dnem pričakovali učinka svojih denuncijacij tembolj, ker je prišel med tem separatističen blok na vlado. Sčasoma so postali nervozni in začeli v »Slovencu« drezati v vprašanji drž. pravdnika, toda tudi to ni pomagalo, ker si justica vendar ne sme pustiti zapovedovati od žurnalistike. Sedaj pa so zamahnili z loparjem. Dr. Korošec je zahteval od min. pravde takojšnjo aretacijo brata Kranjca in ta se je izvršila na povelje viš. državnega pravdnika v Ljubljani, ki niti pojma ni imel o celi zadevi. Niti drž. pravdnik, niti preiskovalni sodnik v Celju, ki sta bila edino kompetentna, da dasta nalog za aretacijo nista tega storila, ker sta si bila oba na podlagi preiskave v svesti, da za aretacijo ni pravnega povoda — nalog je moral priti od klerikalne partije, ki je tudi izvršila pritisk na potek preiskave.

Očividno je bil naš obl. predsednik klerikalcem v Ljubljani trn v peti, zato so tudi gledali kako bi ga čim dalj časa obdržali v zaporu. Vsled tega so odredili, da se od vzame drž. pravdniku v Celju mož-

nost odločitve v njegovi zadevi in vsa preiskava naj bi se po možnosti čim bolj zavlekla. Inicijativo je prevzelo v to svrhu višje drž. pravdnništvo v Ljubljani, ki je bilo g. gl. uredniku »Slovenca« Smodeju bolj priročno za kontrolo. Temu primeru se je tudi vsa preiskava vodila.

Dne 17. sept. je bil brat Kranjec brez vsakega pismenega naloga v svojem uradu aretiran in odveden v Celje. Šele drugi dan mu je bilo povedano, da je dalo nalog za njegovo aretacijo višje drž. pravdnništvo vsled ovadbe Smodeja, Tersegla in Kremžarja. Do dne 8. okt. so bile zaslizane vse priče, ki so prišle v poštev. Dasi so vse priče, tudi tiste, ki so jih navedli ovadniki popolnoma negativno izpovedali in ni bilo povoda, da se drži brata Kranjca še nadalje v preiskovalnem zaporu, se vendar drž. pravdnik ni mogel odločiti za njegovo izpušitev, ker v to ni bil pooblaščen in je moral prositi višje drž. pravdn. v Ljubljani direktiv za nadaljnje postopanje. Akti so torej romali v Ljubljano, ki je odločila neko povsem nepotrebno konfrontacijo in ko je tudi ta negativno izpadla je zahtevalo višje drž. pravdnništvo, naj se zaslizi v zadevi brata Kranjca še okr. gl. dr. Senekoviča in orožniškega kapetana Vošnjaka. Ko je tudi to zaslizanje izpadlo v prilog brata Kranjca, je zahtevalo višje drž. pravdnništvo, da se ima ponovno zaslizati ovadnika Smodeja in Tersegla. Med tem pa se je spremenila pol. situacija in kakor je bilo klerikalcem ugodno, da so imeli svojega nasprotnika na varnem, tako je demokratom neprijetno spustiti ga, ker se boje, da zažene vesoljni blokažem ogromen krik, ki bi jim znal škodovati. Nočejo se nikakor prenatgiti v tej stvari misleč, da se je brat Kranjec itak že privadil zaporu in bo rad še nekoliko potrpepel, da se razburjenje pomiri. Pri tem jim kakor nalašč služi dejstvo, da se priča Tersegla umika zaslizanju in se sodnika že mesec dni zaman trudi, da bi ga dobila pred oči. Dasi je bil navedeni enkrat izčrpano zaslizan in ni mogel podati niti najmanjšega obtežilnega materiala proti bratu Kranjcu, vendar drž. pravdnik odločno zahteva, da se ga ponovno zaslizi v svrhu poizvedbe, kdo je tista oseba, ki ga je informirala o bistvu ovadbe. Tako se torej namenoma zavlačuje preiskovalni zapor brata Kranjca. To so dejstva, ki se jih ne da ovržeti. Komu je to postopanje v korist ne vemo, da bo pa škodovalo, zelo škodilo o tem smo prepričani in merodajnim faktorjem ključemo: »Quousque tandem...!

Hočemo veliko državo.

Ta članek je prinesel »Jadran«, glasilo Jugoslovenske Narodne Obrane v Buenos Ayresu od 22. oktobra t. l. Priobčujemo ga v celoti, ker je iz njega razvidno, kako se naši izseljenci v Južni Ameriki zanimajo za naše razmere in za dobrobit in veličino naše države. Članek je izpod peresa g. Vlade Todica.

Da zamoremo našim separatistom na obeh straneh Oceana pokazati popolno sliko nevarnosti, v katero drvi s svojo absolutno nepotrpežljivostjo, moramo poseči malo v zgodovino.

Mala kraljevina Srbija, obkoljena od vseh strani od sovražnikov, se ni mogla razviti ne kulturno ne gospodarsko. Glavna zapreka njenemu napredku je bila ta, ker je bila ena izmed sosednih držav — Avstro-Ogrska monarhija — nesorazmerno večja od tedanje male kraljevine Srbije. Avstro-ogrski monarhija je bila nepomirljivi sovražnik kraljevine Srbije in radi velike neenakosti razmerja sil, je bila tudi borba strahovito težka.

Avstro-ogrski monarhiji kot veliki in nosilcu famozne germanske ideje »Drang nach Osten«, je bila mala, demokratična in popolnoma nacionalistično razpoložena Srbija na potu. Hotela jo je na vsak način, ne izbirajoč sredstev, uničiti, gospodarsko onemogočiti in podjarmiti, ker bi se edino na ta način rešila iredente, katere je vladala v jugoslovenskih pokrajinah velike monarhije, a približala bi se obenem glavnemu cilju, uničenju glavnega nasprotnika na polju germanske ekspanzije v Malo Azijo. Mišljenje njenih državnikov je bilo popolnoma pravilno: uničiti Srbijo, ponižati jo konsekvcentno pred Evropo in pred jugoslovanskim elementom v monarhiji, in rešiti se tako malega, a vseeno nevarnega protivnika izven, kot tudi v lastni državi.

Kraljevina Srbija je kot mala država odbijala udarce avstrijske diplomacije z velikimi napori in z velikimi žrtvami, pri tem pa ni pozabila na osvobodjenje našega »Slovenskega Juga«.

Leta 1906. je nastala carinska vojna. Avstrija je to vojno vodila posebno iz razloga, da bi Srbijo gospodarsko oslabil. Uvoz prašičev in živine v Avstrijo je bil prepovedan, kar je dovelo do velike gospodarske krize, ker sta bila to dva glavna izvozna predmeta. Srbija je bila tedaj primorana, da išče nova tržišča za izvoz, v čemer je z gotovimi žrtvami tudi uspešna, ter je kasneje svoj izvoz usmerila preko Soluna v Afriko in ostale preokceanske dežele. Z velikimi težavami se je ta kriza prebrodila.

Leta 1908. je prišla aneksija Bosne in Hercegovine. Cela stoletja se je narodu v Srbiji pripovedovalo, da sta Bosna in Hercegovina srbski deželi in pretežni del propagande je bil tja usmerjen. Trebalo je biti tiste dni v Beogradu. Videti solze v očeh ljudi, žena, dece in starcev. Prisostvovati shodom raznih društev: bojnih, humanitarnih, nacionalističnih itd. Videti in čuti bol vsega tega naroda, ki se je na desetstisoče zbiral, da čuje proteste, ki so se dvigali iz src raznih govornikov vseh mogočih političnih strank. V teh dneh velike narodne žalosti ni bilo strank, temveč sta se celi Beograd, cela Srbija, zljila v eno srce, eno dušo in en jezik. Vse je čutilo, mislilo in govorilo: z enim srcem in eno dušo: Avstrija nam je odtrgala komad živega mesa!

Kdor je te dni velike narodne žalosti doživel in videl, ta mora tudi čutili, kakšno zlo je mala država in mal narod. Kupo se je moralo izprazniti do dna in konec koncev se je moralo priznati aneksijo. Ponižanje je bilo ogromno. Narodna duša je bila užaljena in izzvana s to strahovito krivico k sovraštivu, k sovraštvu do iztrebljenja Avstrije.

Nadaljevali smo še z intenzivnejšim delom in propagando in čakali. Eno je pa bilo neizbežno, česar smo se tudi vsi zavedali: Ali izginejo oni ali mi.

In tako se je vrstilo ponižanje za ponižanjem. Balkanske vojne smo srečno prestali, a po slavni bitkah

smo morali čutiti povsod prste avstrijske diplomacije, katere je naše delo povsod ovirala. In vedno smo se morali vdati in pomiriti se z usodo malega naroda in male države.

Nismo klonili duhom, delovali smo še naprej, ker v tej zadržljivi atmosferi nismo mogli dalje živeti. Ali se vsi ujedini in postanemo velik narod, velika država, ali propademo vsi.

Igra je bila nevarna in na njo se je stavilo vse. Došlo je do atentata v Sarajevu l. 1914. Zatem avstrijski ultimatum, ki je vsem znan. Zahtev ultimata, s katerim se je šlo za to, da se nas kolikor mogoče poniža pred Evropo in užali našo suvereniteto, ni bilo mogoče sprejeti.

V Beogradu je nastala panika. Nemogoče je bilo sprejeti ultimatum, ker bi bile s tem vse nacionalne težnje pokopane. Izbrali smo vojno! Z junaškim naporom srbske vojske, jugoslovenskih dobrovoljcev in zavezniških vojsk, smo došli do zmage. Zmaga je bila sijajna, popolna. Ujedini nas je z malimi izjemami vse. Naš san o nacionalnem ujedinjenju se je izpolnil in naša srca, naše duše so se brezkončno radovale. Veliko zgodovinsko delo je bilo dokončano in vendar enkrat smo postali »velika in močna država«.

Vedrejšje in s svetlim očesom smo začeli gledati v bodočnost. Eventualna nova nevarnost, ki bi nas, kakor se je predvidevalo, ogrožala s strani Italije, našla bi nas velike, močne in slojne, da bi se lahko uprli vsem in vsakemu.

Citirati hočem na tem mestu še dvoje velikih evropskih avtoritet, da dokažem našim separatistom, kakšno mišljenje imajo oni o nas. Karl Marx v obči ni maral Slovanov, leta 1848. je branil v »Neue Rheinische Zeitung« Madžare proti Slovanom, smatrajoč Madžarsko kot potrebno in naravno zavezništvo Nemčije v preteklosti in bodočnosti. V člankih, pisanih leta 1851. in 1852. v »New-York Daily Tribune« poveljuje Nemce kot »energično pleme« in žigosa slovanski pokret od l. 1848. ta brezmiseln in protizgodovinski pokret, ki ne teži za nič drugim kot za uničenjem civiliziranega Zapada po barbarskem Vzhodu, mesta po selu, trgovine, industrije, obrti po primitivnem poljedelstvu »slovanskih sužnjev«.

Lassalle je v svoji brošuri od l. 1859. »Italijanska vojna in poslanstvo Prusije« dajal nemški demokraciji iste nasvete, kot Bismarck pruskemu kralju. V brošuri piše: da bo prišel čas, ko bo Nemčija dobila turško nasledstvo in bodo nemški polki in delavci na Bosporu odrinili Slované kot nižje pleme, katerega edino pravo je, da se asimilira velikim kulturnim narodom.

Katerega pravega Slovana ne zaboli srce, ko čita te ogabne napade na eno izmed najposposobnejših plemen na svetu?

Ali... ta nesrečni ali... Nimajo li morda prav? Ne dopustite bratje, da damo vsem tem teoretičnim in napadalcem na našo čast in ponos, ki jih je še danes mnogo, prav mi sami orožje v roko s svojo neslogo.

Posledice našega eventualnega cepljenja bi bile strahovite. Kdo jih more predvidevati? Od vseh strani prežijo sovražniki z žarečimi očmi na plen. Oni to našo neslogo celo podpirajo z velikimi gmotnimi sredstvi. Pokažimo jim vsem, da smo narod, ne samo hraber, ki se more ujediniti le v vojnih metežih in na gomilah milijonov žrtev, temveč da umemo tudi v miru upravljalati svojo, s krvjo natopljeno domovino.

Ne dovolite, da doživimo zopet usodo malih držav, ker je strahovita.

Nas in bodoče generacije čaka velika naloga, ali za veliko nalogo je potrebna velika država, ker na nas je, da zberemo še vse ono izven naših meja, kar ni še z nami, da bi nekoč z ostalimi našimi slovanskimi brati mogli celemu svetu dokazati, da tudi mi nismo samo narod za hlapčevstvo sposoben in da nam ni treba z boleštvom v duši vzkliskati, da smo dobri slugi, a slabi gospodarji.

Političen pregled.

Vse politično življenje v Jugoslaviji se vrti okoli volilnega boja. Število poslancev se je zvišalo za dva, Dalmacija dobi 6 poslancev, mesto dosedanjih 5. Metolija 3, dosedaj 2. Slovenija je ostala pri starem številu 26, ravnotako ostale pokrajine. Med radikali in samostojnimi demokrati se je dosegel volilni sporazum. Skupne kandidatne liste bodo postavljene v vseh pokrajinah, razen Srbije in Vojvodine. Samostojni demokrati postavijo svoje liste v Srbiji proti Davidoviču. Med H. R. S. S. in J. M. O. so nastala velika nasprotja, ker je Radić očital Spahu, da se ne zavzema za kmečke interese in da nosi njegova stranka jugoslovensko ime. V nedeljo se je vršil v Beogradu shod samostojne demokratske stranke, ki je po poročilih listov izpadel sijajno. Govoril je Svetozar Pribičević. Po shodu se je manifestiralo za državno in narodno edinstvo. Ta teden se je vršila pokrajinska konferenca samostojne demokratske stranke, kjer je bil sporazum z radikali odobren. Izvoljen je bil tudi glavni odbor in odobreni so bili strankini statuti. — Hrvatska zajednica je zajadrala popolnoma v radićevske vode. Na seji so vodje stranke sklenili, da je program H. Z. republikanski. Dr. Trumbićevo kandidaturu bo pa H. R. S. S. podpirala. — Na Hrvatskem se je pa tudi pričelo svitati. Radićev poslanec Lovreković je izstopil iz stranke in ustanovil novo, ki priznava monarhijo ter narodno in državno edinstvo. Nova stranka je že stopila v stike z zemljoradniki. Ker je Lovreković sam seljak in med kmeti zelo priljubljen, je upati, da se bo njegov poskus obnesel. — Dr. Šurmin prevzame po najnovejših vestih ministristvo trgovine in industrije. V kabinet stopi tudi dr. Drinković. To bo jako ugodno vplivalo, ker ne bodo mogli Hrvatje več trditi, da niso zastopani v vladi. — Radić je začel svoj beg opravičevati. Pravi, da so ga seljaki v to prisilili. Kdor njegovo »junaško« naravo pozna, se bo temu le smejal. — Notranji minister je odredil razpust »Kulturbunda«. V nemških krogih je nastal radi tega velik vihar, čeravno se Nemci ne morejo pritoževati, da se jim slabo godi v kulturnem pogledu. Pod imenom »Kulturbunda« se je pa skrivala tajna iredentistična organizacija. — Vršila se je ta teden tudi seja državnega odbora za narodno obrambo, ki je sklenil nekaj važnih odredb glede ustroja in opreme vojske. — Invalidom je bila obljubljena podpora 100 milijonov dinarjev, toda — za Božič. Če ni samo volilni lim. — Odnosaji med Jugoslavijo in Grčijo so ostali kljub odpovedi pogodbe prijateljski. Naš atenski poslanik Marković je pozvan v Beograd v zunanje ministristvo, na njegovo mesto pa pride poslanik Vučković. — Razmejitev napram Italiji je začasno ustavljena. Major Marković je odpoklican, ker je baje deloval proti našim interesom. Razmejitev se bo v kratkem nadaljevala.

V češkoslovaškem parlamentu je bil proračun sprejet. Nemci in slovaški klerikalci so parlament zapustili. To je jasen dokaz, da niso proti vladi, temveč da odklanjajo češkoslovaško državo kot tako. Med Anglijo in Rusijo je prišlo do preloma, kar je bilo vsakakor pričakovati. Foreign Office je odposlal sovjetski vladi ostro noto, v kateri odpoveduje vse pogodbe sklenjene med prejšnjo MacDonalдово vlado in sovjeti. Zinoyjev je v ravno tako ostrem tonu odgovoril. Pričakovati je še nadaljnjih komplikacij.

V Avstriji je nova vladá definitivno sestavljena. Kancelar je Ramek, zunanji minister Mathaja, narodna obramba Vaugoin. Proti slednjemu so socialni demokrati nastopili, niso pa mogli doseči, da bi ne bil izvoljen. 4. decembra poteče funkcijska doba dosedanjega predsednika republike Hainischa. Za prihodnje volitve kandidira na večinski listi zopet Hainisch, socialisti pa kandidirajo dunajskega župana Seitzla.

V Italiji zbujajo veliko pozornost spor med vrhovnim vojaškim svetom in vojnim ministrom Di Giorgio glede ustroja armade. Ministrski svet je Di Giorgio reformo kljub odklonilnemu stališču vojaškega sveta, v katerem sede naj-

Dobro nam došli!

Včeraj, dne 28. novembra, so se vrnili br. oblastni predsednik Marko Kranjec in ostali naši jetniki iz celjskih zaporov. Za njimi so tohle ječe, za njimi smrad mrljivih dvorišč, za njimi trdo zvenketanje straž po golih hodnikih; njih dolgo utesnjene prsi sopejo spet svobodni zrak in solnce dejanja jim sije naproti...

Vendar je tudi v Jugoslaviji še mravica pravice za jugoslovenskega nacionalista!

Svetleje od solnca, bratje, vam sije naša radost in naša ljubav! Pozdravljeni vsi, ki ste se vrnili med nas! Pozdravljen nam Ti, brat Marko!

Orjuna Te je dočkala takšna, kakršno si ostavil: zvesta, edina, pripravljena. Vodi jo spet! Še više bo dvigala svoje prapore, nego jih je v trboveljski burji, še neizprosneje bo gazila zapreke, nego jih je doslej. In bo žrtvovala, kadar napoči čas, in bo trpela in bo zmagala...

Orjuna se ne boji nikogar in ničesar. Kakor nima svet toliko svinca, da bi razbil orjunaško bratstvo, tako nima toliko paragrafov, da bi obsodil Nacijo, ki plameni v naših srcih.

Dobro nam došli, jetniki!

NAPREJ!

ZIMSKE SUKNJE

v vseh modernih oblikah iz češkega in angleškega blaga, priporoča po jako zmernih cenah

A. KUNC, LJUBLJANA

Gosposka ulica štev. 7.

Orjunaši!

Podpisujte deleže „Ekonomske Orjune“!

boljši vojaški strokovnjaki, sprejel. Reforma daje vojnemu ministru možnost, da armado poljubno zviša ali zniža. Vse to bo v prid fašistovski milici, ker gleda vlada na to, da ne bo vojska premočna. Vidi se, da se fašistovska vlada pripravlja za vsak slučaj. Zelo značilno!

Francija je dobila od Zedinjenih držav posojilo 100 milijonov dolarjev. Posojilo je bilo v 45 minutah podpisano. Značilno je pa to, da je bivša opozicija, ki je sedaj na vladi, lansko leto enako posojilo odklanjala, letos ga pa sama sklepa. Povsod se vidi, kako levičarske stranke nastopajo v teoriji, drugače pa v praksi. Herriot je v parlamentu zopet dobil zaupnico. Vendar njegova večina ni več tako trdna, kot pred padcem Mac-Donalдове vlade.

V Egiptu vre. Sirdar (poveljnik) egiptovske armade sir Lee Stack je bil od nacionalističnih dijakov ustreljen. Angleška vlada je stavila sledeče zahteve: Izplačilo 500.000 funtov odškodnine, odpoklic egiptovskih čet iz Sudana in razne garancije glede varnosti evropskih državljanov. Egiptovska vlada je odskodnino takoj plačala. Drugih točk pa ni mogla sprejeti in je raditega Zaghlul paša podal demisijo. Anglija je nato svoje čete v Egiptu koncentrirala in zasedla carinarnico v Aleksandriji. Protiangelske demonstracije so se nato večkrat ponavljale. Sestavo vlade je prevzel Zivar paša. Nova vlada je vsem angleškim zahtevam ugodila in so bile tudi čete iz Sudana takoj odpoklicane.

„Volja naroda.“

8. februarja 1925 — bez obzira na rezultat izbora — biče za vse nas, što ljubimo domovinu »z črnim gnevom duše«, teški dan boli i sramota. Tada če i narod i njegovi pozvani i nepozvani vode pokazati svoje slabe i nesimpatične strane — s jedne strane izbornu strast i zaslepljenost, te težnju za vodstvom države i neodgovornost za posledice s druge strane, što će doseći vrhunac u tobožnjim etici »narodnih voda«, koja je u stvari najviši cinizam izražen u rečima: narod je suveren, njegova volja neka se vrši! Govore i govoriče to »vode« sa uverenjem, da u rukama imaju oružje, kojemu nitko ne može da odoli.

Najpre su išli da seju; posejali su u narod nezadovoljstvo, a gde je to od prije bilo zlopotrebili su ga, da od njega stvore mržnju do brata, države i do svakog konstruktivnog rada. Ucepili su u krv masama krive pojmove, nastojali su da uguše smisao i veličinu slobode — sejali su zlo među narod, išli su za tim, da mu nametnu misli, koje su se narodu svidale, jer su mu obećavale ličnih koristi i drugo ništa. Nisu se brigali, koje posledice nosi to u moralnom dizanju naroda, išli su samo da ga zavedu za sobom. I za taj posao nisu birali sredstava. Jedan je između »voda« sakupio desetine tisuća naroda, da pokaže kako na glas zvona skida kapu na molitvu. Radi li to kad je sam? Li je to uradio, da lakše nametne svoje misli i želje narodu, da ih narod nesvesno poprmi za svoje misli i svoje želje? Poklic i »živio« značili su, da je volja jednog demagoga postala »voljom naroda«, na koju će se taj dični »voda« moći u svakoj prigodi da poziva.

Tako ili slično su radili i drugi, te su od svojih proračunanih ciljeva

cane. Obenem je pa poslala poslanika zbornica protest Zvezi narodov proti postopanju Anglije. Zveza pa tega protesta ne bo mogla upoštevati, ker ni Egipt njen član, drugič pa more slične proteste odposlati le vlada, nikakor pa ne zbornica. Zatorej se ta protest ne bo poslal članicam Zveze, temveč se bo le formalno prečital pri prihodnjem zasedanju sveta Zveze.

Španija je doživela v Maroku popoln poraz. Španska vlada sicer te vesti prikriva, toda nekaj pride vendar-le v javnost. Čete so se uprle in v bojih je padel tudi general Sereno, poveljstvo je nato prevzel general Berenguer. Vstaško gibanje v Maroku provzroča tudi Franciji skrb, ker se boji, da se ne bi vstaja razširila tudi v francoski del Maroka. Vsled španskega neuspeha trpi seveda v splošnem ugled evropskih držav. Govori se že o skupnem nastopu Anglije in Francije v Maroku.

Volilna borba v Nemčiji je na vrhuncu. Strank je 25. Prišlo je že do krvavih prizorov na raznih shodih. Nosilec nacionalistične liste je Hergt, kandidirata pa tudi Ludendorff in prosluli admirali Tirpitz.

V Zedinjenih državah je prišlo do znatnih diferenc med senatorjem Borah-om, bodočim predsednikom senatnega odseka za zunanje zadeve in državnim tajnikom Hughesom. Borah je izrazil nasprotnik Versailleske pogodbe. Pričakuje se, da bo Hughes odstopil, ker se je v tem zmislu že večkrat izrazil.

stvorili svetinju. Jer je »volja naroda« njima sveta, razume se, dok njima ide u prilog, a koje će posledice samom narodu da donese ta »njegova volja«, za to se ne brinu. To je ono što su sejali i to je njihova morala. I sada se pripravljaju na žetvu.

Pošto Orjuna ima drugo mišljenje o volji naroda, napadaju je i nazivaju terorističkom organizacijom, plačeničkom bandom i bog zna kako još. Nije nam žao, što oni napadaju Orjuna, jer time naglašuju oštru razliku između sebe i nas. Pa tako i jest.

Proti starim političarima, kojima je narod sredstvo, a ne cilj, proti svima, koji unose bolest u naš javni život ustaje Organizacija Jugoslovenskih Nacionalista, pokret zdravlja, mladosti i vere u narod, što diže iznad svega svoja etička načela, pokret koji dolazi, da najradikalnijim sredstvi iščupa iz korena sva zla, da dađe pravac i duh životu našega naroda i vremena.

Orjuna ljubi svoj narod i baš za to ne može da mu laska i da povlađuje svakoju njegovoju trenutnoju želji, tim više, ako to povlađivanje ne može da vodi narod k boljemu. Orjuna može da reče svome narodu i težu reč, jer ne traži priznanja za svoj rad, niti mari što će reči stari i jer ne zavisi od izbornih kuglica.

U teh težkih dneh, ko uživa domovina toliko sramoto in toliko bridkost (Cankar) idu političari u izbornu borbu, da eksploatišu »voljo naroda«, bogati plod njihove setve.

Orjuna ne ide tamo, jer tu nije njeno polje dela. Ona samo promatra što se dogada i čeka dan svoje žetve, koja će doneti zdravi plod, jer je Orjuna sejala zdravo zrnje.

Našemu narodu, ki ga danes bolj kakor kdaj popreje zavajajo v propast politični starci in desperadi, je treba čim prej pomoči mladih sil. Jugoslovanski narod čaka na svojo mladino, ki ne bo mladina solzavih pesnikastrov in sentimentalnih solzaveč, nego mladina energične akcije. Pripravljena bo morala biti na najskačnejše konsekvence svojega dela, na največjo nevaležnost, če bo hotela doseči svoj cilj. Bo to mladina, o kateri je pel Prešeren in o kateri govori Zupančič. Da pa bo odgovarjala res tej koncepciji zrelih mož in neutrudljivih kovačev, to pa bo naloga ravno premišljene vzgoje v orjunaških vrstah.

Na podlagi državljanske in nacionalne zavesti, ki jo vcepi ljudska šola, bo potreba potem nadaljevati naše delo. Mladina se mora zavedati, da se ne sme brigati samo zato, kar se vrši v ozkih mejah provincialnega obzorja, nego da je pomerij njenega udejstvovanja in njenih bodočih nalog vse večji. Od Soče pa tja do Egejskega morja. Prežeta mora biti globoko in nemajne vere jugoslov. edinstva in mora vselej vedeti, da so interesi in vsa bodočnost Srbov, Hrvatov in Slovencev skupni. Računati mora z matematičnim dejstvom, da razdeljeni ne bomo mogli nikdar predstavljati niti fizično niti etično tistega pred svetom, kakor pa ujedinjeni v eno čvrsto falango. Danes se meri vrednost naroda po njegovi kulturi in materialni moči. Gotovo pa je, da v tem oziru predstavlja in proizvajava enoten narod 13 milijonov Jugoslovenov čisto druge vrednosti, nego milijon in pol na vse vetrove raznesenih in več ali manj germaniziranih avtonomistično navdahnjenih Slovencev. Kakor tudi ima ta milijon in pol še tako zelo razvit »samoslovski pravni čut«.

Zato se mora vzvišeti že sedaj ta naša mladina z vso svojo dušo v

našo ideologijo, ki jo mora prevzeti vso in z njo naj nadomesti ogabni vojni in povojni materializem, ki jo grozi sedaj uničiti pod različnimi krinkami in napraviti iz nje oboževalce egoizma in brezidealizma.

Pokazati mora, da je vredna nesmrtnih dedščin svojih za domovino padlih očetov in da bo znala preko sedanjega kaosa dovesti naš prapor do zmage in ustvariti državo, v kateri bo živel jugoslovanski narod po svoji volji, brez tujih vplivov, pokorila težki sužnosti podedovani po očetih in pradedih. Ima pa še to napako, da se boji političnega nastopa in da živi samo v delokrogu svojega pošla.

Tem ljudem je treba dokazati, da gibanje jugoslovenskega nacionalizma ni samo, kot se navadno misli le nekaj politični poizkus, ampak gibanje, ki nudi obširno in vabljivo polje za znanstveno, filozofsko in umetniško delo. Razen strogo nacionalnega gibanja je v njem tudi gibanje idej, ki imajo za cilj reformiranje propalih ekonomskih razmer, prerodenje narodovih moralnih in socialnih nazorov, mišljenja in duše naroda. Saj mora postati po svoji historični misli samo nacionalizem oni čudežni tok, ki bo nosil na svojih valovih cele generacije v boljše bodočnost. Res je, da danes še ne moremo določiti in napovedati poslednjih točk, kamor nas bo zanesel ta tok, toda dovolj nam mora biti, da nam kaže novo pot in prehoden izhod iz sedanjih stisk.

Ako se nam posreči to, potem bo lahko privedi to inteligenco, ki bo pričela pozorno in z zaupanjem gledati na ves naš razvoj. Takrat pa bo že tudi posegla po delu in pričela pomagati tudi aktivno pri temeljitim zboljšanju sedanjih razmer in pri končni dograditvi države.

Kronika.

Na našega starega borca brata Urlepa pada udar za udarom. Izgubil je povodom neke nesreče celo družino, sedaj mu je pa umrla še hčerka-edinka, ki mu je še ostala. Brat Urlep je pisal »Vidovdanu«: »Ob priliki moje velike nesreče v Sarajevu, pisalo je glasilo podležev in laži, kristjanov »Slovenec«, da je to »prst božji«, ker sem jaz Orjunaš. Sedaj, ko sem izgubil poslednje dete, sem se tudi jaz prepričal, da je to resnično »prst Božji«. Bog hoče, da me reši vseh drugih skrbi in radosti, da se morem posvetiti popolnoma delovanju za naš vzvišeni pokret.« — Samo Orjunaš je v stanu tako pisati. Bratu Urlepu v Tuzli izrekamo tem potom naše najiskrenejše sožalje.

Poročil se je dne 20. t. m. naš junaški brat Veliki čelnik Ilija Trifunović-Birčanin z gospodično Mico Todorovičevno v Voznesenski cerkvi v Beogradu. Kumoval je pri poroki predsednik beogradskega O. O. brat Miloš P. Radojlovič, a stari svat je bil brat vojvoda Kosta Pečanac. Mlada soproga je agilna članica ženske sekcije Orjune Beograd.

Po poroki sta se novoporočenca odpeljala z vlakom preko Zagreba na Sušak, od tu pa z ladjo v Split, kjer je brat Trifunović prisostvoval seji Glavnega odbora.

Novoporočencema želijo obilo sreče vse Orjune v Sloveniji, četniške sekcije pa pozdravljajo s krepkim orjunaškim »Zdravo« svojega junaškega voditelja, želeč mu obilo let srečnega življenja, da bi jih še nadalje vodil v boju do končne zmage.

Nekaj podrobnosti o zahrbtnem napadu na podpredsednika Orjune v Bitolju. V zadnji številki »Orjune« smo že poročali o napadu na br. Hadži-Popovića. Dobili smo pa še nekaj podrobnosti, ki jasno osvetljujejo nevarnost, v kateri se nahajajo borci za pravice našega naroda pod kruto tiranijo »kulturalnih« Grkov.

Leta 1922. je bila objavljena v 16. številki »Južne Zvezde« sledeča notica:

»Lerin — Ožji odbor tukajšnje organizacije, o kateri smo vam že poročali, je imel 12. t. m. tajno sejo, na kateri se je predlagalo 20.000 drahem nagrade za onega, ki ubije gotovo osebo v Bitolju. Vprašanje ni bilo definitivno rešeno, ker so proti predlogu glasovali gg. Aleks. Gunaris, Anastas Gertlas in Iraki Dumlacia.«

Šest mesecev zatem je prinesel list še sledečo vest, ki je pa ostala neopazena:

»Tajna organizacija je zaznala, da je bil glavni urednik »Južne Zvezde« g. Hadži-Popović pozvan od svojega brata Konstantina na svatbo svoje nečakinje v Buf. Radi tega je bila takoj sklicana seja, na kateri se je Vasilija Milosidisa iz Rakova za izvršitelja atentata določilo in je bila obenem nagrada povišana od 20.000 na 35.000 drahem.«

Ko je bil g. Popović o tem obveščen, je potovanje opustil.

Sedaj se jim je pa prilika za napad ponudila in grški plačanci so jo izrabili. Br. Popović je smrtno na čudežen način ušel. Prvorobitežu za pravice našega naroda k temu iskreno čestitamo, grški morilci pa naj se zavedajo, da bo tudi za nje prišel gotovo dan plačila, za to jim jamči Orjuna.

Plačana komunistična ubijalca Anton Tekić in Ivan Korda, ki sta zahrbtno ubila brata Migica, glavarja Orjune Brod, sta se zagovarjala za svoj zločin 19. t. m. pred sodnim dvorom v Požegi. Razprava je jasno dokazala, da sta bila ubijalca navadno orodje v rokah komunistične teroristične sekcije. Ubijalca sta bila obsojena na osem let težke ječe.

Laška agitacija za Radića. V selu Stobreču v Dalmaciji se je ustanovilo za hrbtom naših čudotvornih republikancev društvo za izkopavanje cementne zemlje, ki je popolnoma v laških rokah. Ni jim dovolj, da bogate v naši zemlji in s pomočjo naših žuljev, temveč agitirajo celo po svojih agentih med tamošnjimi seljaki za mirotvorno republiko in sejejo v narod defetistične ideje. Seljakom pravijo, da bodo dobili delo le radićevci, drugi pa bodo odšli praznih rok. — To presega pač že vse meje. Laški pri-tepenci se ponašajo na naši zemlji kot gospodarji. Če bodo s tem nadaljevali, bo marsikateri izmed njih odnesel razbito butico preko »mare amarissimo«, da si bo za vedno zapomnil, kaj si sme in more goditi dovoliti.

Dr. Henrik Tuma, zagovornik trboveljskih komunistov v celjskem procesu, se je odlikoval pri razpravi s tem, da je pogreval stare klerikalne laži o Orjuni. Priznati moramo, da se nam zdi dr. Tuma že vsa leta, odkar ga imamo priliko občudovati v javnosti, uprav fenomenalno neumen ali vendar nam je

nekam bolj ugajal takrat, ko je v »Naših zapiskih« kot strokovnjak za erotično izrazoslovje »ložil k—c v k—rice«, nego dandanašnji, ko toli neizbirčno manifestira, da se glede resnicoljubnosti niti za mišjo dlako ne razlikuje od g. Kremzarja, odgovornega urednika »Slovenca«. Zapisali ga bomo tedaj v isto rubriko in si ga bomo zapomnili. Treba je vedeti, kje ga najdemo, ako bi kdaj potrebovali izredno pošte-nih ljudi...

Sličice iz Celja.

Ob šestih zvečer, ko se zapirajo trgovine in delavnice, stopa po Gledališki ulici gruča mladih ljudi, ki zelo živahno debatirajo (o volitvah!), seveda nemško. Kdo so? Uslužbenici Zlatarke, 18—22 let stari delavci, sami inozemci. Sicer teče že sedmo leto po prevratu, pa so še vedno nenadomestljivi.

Na promenadi. Dva gospoda spremljata damo. Družba govori glasno nemško, da vzbuja pozornost. Dama je znana gospodična, seveda Slovenka in celo učiteljica. Pa menda ne službuje v Celju.

V gostilni »X« obeduje družina: gospod, gospa in prav zala hčerka. Gospod je jugoslovanski uradnik. Gospa je najbrže Nemka, vsaj govori vedno nemško. Tudi mala drobi v nemščini.

12. novembra 1924 je v mali dvorani Narod. doma predavanje o Rapallu. S predavateljem in policijskim organom je od 7000 preb. mesta Celja zbranih v dvorani 23 ljudi.

Gospod Franz Koschier, kovač in gemajnderat v Celju, je slišal v neki, ne v svoji trgovini slovensko govoriti. Posvaril je dotičnega grešnika, po gemajnderatsko rekoč: reden's toh tajč! Gospod Koschier nima tako neprav, kot bi to kak Hajlovec na prvi pogled mislil. Dokler odgovarja tudi največja celjska Slovenka v isti trgovini na slovensko vprašanje nemško, tudi gospod Koschier, ki je pameten mož in gemajnderat v Celju, naprej trobental bo: tajč is fajn, tajč is nobel.

Milčavž pride v ponedeljek 1. decembra ob 5. uri popoldne izbirat lepih darov za deco in odrasle v trgovino M. Tičar, Ljubljana, Selenburgova ulica 1.

Naš pokret.

Mestna Orjuna v Šiški opozarja svoje članstvo, da se vrši v soboto, dne 29. novembra t. l. ob 20. uri članski sestanek v društvenem lokalu pri br. Štepicu. Ker se bode razpravljalo o važnih stvareh, je udeležba za vse članstvo obvezna. Bratje in sestre pokažite, da ste disciplinirani in da se zavedate svoje dolžnosti. Odbor.

M. č. o. v Šiški pozivlja vse svoje četnike k sestanku, ki se vrši dne 29. novembra t. l. ob 19. uri 15 minut v društvenem lokalu. Udeležba strogo obvezna. Izgovori se ne upoštevajo. M. č. o.

Orjuna Domžale in okolica ima svoj redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom dne 7. decembra t. l. ob 14. uri v gostilni brata Matičiča na Dobu. Za člane udeležba dolžnost — prijatelj organizacije vabljani, Zdravo! — Odbor.

Ustanovitev Orjune v Slovenjgradcu. V soboto, dne 15. t. m. se je vršil v »Narodnem domu« v Slovenjgradcu javen shod, h kateremu so bili vabljani vsi zavedni Slovenci iz Slovenjgradca in okolice. Shoda sta se udeležila tudi predsednik in čelnik Oblastnega Odbora brata Rehar in dr. Irgolič, ki sta v stvarnih, navduševalnih govorih pojasnila zborovalcem pomen organizacije jugoslovenskih nacionalistov in razložila tudi sredstva, s katerimi hoče doseči svoj vzvišeni namen. Zborovalci so brez izjeme vsi navdušeno pritrjevali izvajanjem govorov, gospod župan Cajkno pa se jima je v imenu vseh še posebej zahvalil. Navdušenje pa ni ostalo le navdušenje, temveč je »beseda meso postala«. Še isti večer so določili zborovalci pripravljani odbor, ki naj bi nemudoma pripravil vse potrebno za ustanovitev mestne Orjune v Slovenjgradcu. Tri dni pozneje, dne 19. t. m. se je vršil ustanovni občni zbor, ki je izvolil mestni upravni in revizijski odbor. Tase je konstituiral sledeče: predsednik Kaučič Franjo, nadučitelj; podpredsednik Kac Ivan, poseznik in gostilničar; tajnik Sovrč Karel, strokovni učitelj; blaginjak Keber Dušan, bančni uradnik; odborniki: Dobernik Simon, strokovni učitelj, Salamon Simon, nadučitelj v pok.

Orjuna in mladina.

Ničesar se menda vsi naši nasprotniki bolj ne boje, kakor tega, da bi segla naša organizacija tudi med mladino, a naj se peča ta bodisi že intelektualno ali pa materialno pripravo za svoj bodoči poklic. Kdo se ne spominja še danes famoznega odloka ministra prosvete, ki je energično pod najstrožjimi kaznimi prepovedal srednješolski omladini vstop v Orjuno! Ta odlok je ostal v veljavi tudi pod g. Pribečevićem, je bil menda tudi edini ukaz, ki se ga ni lotil spremenljati v svojem farizejskem protiorjunaškem sovraštvu g. dr. Korošec.

Navzlic temu pa moremo z veseljem konstatirati, da se ni dala srednješolska mladina prav malo »ni nič oplašiti radi tega. Saj se nahaja prav lepo število najboljših srednješolcev baš v naših vrstah, ki pa jih bo potreba v najkrajšem

času temeljito organizirati. Provesti to organizacijo pa bodi ena važnih nalog baš sedaj z delovanjem nastopajoče Akademске Orjune.

Zavedati se moramo pomena te naloge, ker je že stara osnova, da kdor ima mladino, ta ima že tudi bodočnost. V mladih letih šolanja se ustvarjajo značiji in bodoči koristni člani družbe.

Mlad človek je v mladosti podložen in silno vzprejemljiv za najrazličnejše vtise. Najsi so potem ti refleksi zunanega sveta že slabi ali dobri, Mladi ljudje hočejo v svojem mladostnem zaletu in zanosu velikih idej, ki se jih nato oprimejo in vstopajo v znamenju njih naziranja v areno življenja. Od tega, kako so v teh letih vzgojeni, kako pojmujejo svoje naloge in življenje, je odvisna bodočnost naroda.

OBLASTNI ODBOR ORJUNE V LJUBLJANI sklicuje na dan 2. dec. t. l. ob 20h v dvorani MESTNEGA DOMA članski sestanek vseh ljubljanskih organizacij. — Dnevni red:

ORJUNA IN VOLITVE

Poročata brata ing. Marko Kranjec in Vladimir Levstik. Udeležba za vse člane obvezna. Prijatelji vabljeni!

TAJNIK.

Vodenik Josip, trgovski pomočnik, Florič Anton, gostilničar in Druškovščak Josip, trgovec; namestniki: Debelak Alfonz, davčni upravitelj, Konečnik Josip, mizarski pomočnik, Čepin Josip, vodja davčne oblasti. Revizijski odbor: Barč Karel, učitelj in Debevc Franjo, inženir drž. žel. Čelnik akcije brat Razberger. Imena navedenih odbornikov naj služijo v dokaz, da bo delovala Orjuna v obmejnem Slovenjgradu, kjer razmere že dolgo gasno kličejo po ustanovitvi nacionalne organizacije, resno in stvarno v smislu programa. Pohvalno in z zahtevalo moramo še poudariti, da je pripomogla k lepemu uspehu ob priliki javnega shoda četa 12 Orjunov iz Dravograda, ki je prihitela v Slovenjgradec kljub oddaljenosti in neugodnemu vremenu. Ta vzorna četa je s svojim moškim nastopom med pevanjem orjunaške himne na mah razblinila v nič vse že itak neverjetne bajke o »pretpaških tolpačih«, bajke, ki jih trosijo v svet tudi oni Slovenjgradčani, ki imajo vzroka dovolj, bati se ustanovljene organizacije.

ORJUNA V CELJU priredil na dan Narodnega ujedinjenja (1. dec.) v dvorani nar. doma ob 8. uri zvečer slavnostno akademijo. Na sporedu je deklamacija, govor književnika brata Vladimira Levstika, pevsko točko in alegorija. Sodeluje salonski orkester. Po končanem sporedu se vrši prosta zabava. Vstopnina 5 Din za osebo.

Celje. V četrtek, 13. novembra se je vršil izredni občni zbor tukajšnje organizacije, s katerim je končala dolgotrajna kriza. Navzoča sta bila kot zastopnika O. O. Maribor predsednik br. dr. Rehar in Obl. čelnik br. dr. Irgolič, ki sta v krasnih govorih očrtala delovanje Orjune, in pozivala navzoče k vztrajnemu delu za Nacijo in državo. Za svoja izvajanja sta žela priznanje.

Trideset bataljonov uniformiranih Orjunov bo manifestiralo na s krvo in slavo posvečenih tleh jugoslovenske prestolnice svojo odločno voljo za srečnejšo bodočnost naše domovine. Ni ena organizacija ne sme iz Beograda izostati! Vse organizacije morajo priti s svojimi četami in prapori. Tudi Orjuna iz Slovenije morajo dokazati svojo moč in disciplino. Vsako svobodno minuto, vsako paro, ki jo imate odveč, žrtvujte za čim dostojnejši nastop v Beogradu!

Najnovejša naša postojanka na skrajnem jugu, Bitolj, je že pričela agilno delovati. 18. novembra je priredila v prostorih hotela »Bosna« čajanko. Pozvala ni samo člane in njihove družine, temveč tudi vse one, ki še niso vpisani v našo organizacijo, so pa za edinstvo Nacije in Države. Čajanke se je udeležilo tudi veliko število mladincev, kar je za začetek sijajen uspeh. Brat A. Matković je prečital krasen referat o narodnem jedinstvu. Brat Vinko Zabukovec, član ljubljanske Orjune, je burno pozdravljen, govoril o bratski slogi in ljubezni. Sledilo je par koncertnih komadov, nakar je govoril br. podpredsednik Hadži-Popović. Igra in ameriška licitacija sta vrlo dobro uspele. Samo za eno torto se je dobilo 360 Din, zabava je trajala do štirih zjutraj.

Razvidno je iz tega, da je naša organizacija na našem jugu neobhodno potrebna, kot nosilec nacionalne misli. Orjuna bo tu stala vedno na mrtvi straži, čuvajoč intere-

se Nacije in pridobitve naših junakov s Peristera in Kajmakčalana.

Povodom državnega praznika 1. decembra se bo vršil v Novem Sadu v dvorani kina »Odeon« ob 11. uri dopoldne velik shod. Na zboru bodo govorili prvaki vojvodinskih Orjunov o pomenu 1. decembra in o odnosu Orjune napram sedanji politični situaciji.

Skupščina Orjune v Šibeniku. Orjuna Šibenik je imela v nedeljo 16. t. m. zaupni sestanek, na katerega so prišli najuglednejši šibeniški Jugoslovenci, ki so obljubili svoj pristop v organizacijo in moralno podporo akciji, ki gre za zbiranjem jugoslovenskih vrst v eno jugoslovensko orjunaško fronto zoper vse destruktivne separatistične in ekskluzivistične grupe. Sestanek je bil sklican v veliko dvorano hotela »Kosovo«, ki je bila nabito polna. Na ta sestanek so prišli iz Splita brat podpredsednik Direktorija Niko Bartulović, brat generalni tajnik dr. Vlade Matošić in brat prof. Stjepan Roca. Brata Bartulović in Roca sta držala govora, v katerima sta pojasnila potrebo edinstvene nacionalne akcije, ki jo ustvarja Orjuna za končno zmago misli jugoslovenskega narodnega in državnega edinstva.

V torek zvečer je imela šibeniška Orjuna sestanek. Na tem sestanku je bil izvoljen Mestni odbor, v katerega so vstopili najuglednejši šibeniški meščani. Za predsednika je bil izvoljen brat Adolf Makale, član splitskega O. O., a za podpredsednika brat dr. Štambuk, odvetnik v Šibeniku.

Nova Orjuna v Bjelovaru. Po odlični reklamni strani »Hrvata« in posebne izdaje bjelovarske »Nezavisnosti« je zagrebškemu oblastnemu odboru uspelo, da ustanovi v središču radijskega programa novo Mestno organizacijo. Čeravno so ti časopisi delali propagando, naj se vsi zapro v svoje hiše in naj se oken ne odpira, so vseeno stali ljudje na ulici in čakali kaj bo; celo četa Hanaovcev ni izostala in je delala delegatom iz Zagreba špalir. — No, ko je pošten svet videl, da Orjuna niso nikakoli hajduki, so meščani napolnili prostore gostilne Vučković in poslušali govornike.

Skupščina je otvoril br. predsednik pripravljalnega odbora Vujić, ki je pozdravil delegate iz Zagreba, posebno pa seljaške zastopnike iz Rupinova, Gndovca, Brkova in Gorenova ter podal besedo br. inž. Čavlini. — Radi pomanjkanja prostora ne moremo priobčiti celo uro trajajočega govora brata predsednika zagrebškega O. O., katerega so vsi navzoči z največjo napetostjo poslušali. Niso to bile fraze političnega agitatorja, temveč besede človeka, ki ljubi resnico in se za njo žrtvuje. — V kratkih besedah je razložil, iz kake potrebe je Orjuna nastala in med drugim dejal:

Prepričani, da ne more ni ena politična stranka, pa bila nam še tako blizu, iz čisto realnih vzrokov izvesti unitaristično idejo tako, kakor bi morala, odločili so se jugoslovenski nacionalisti, da se dvignejo iznad vseh strank ter tako neovirano zberejo okrog sebe vse, kar je zdravega in poštenega v državi in da brezobzirno, ne oziraje se na desno ne na levo provedejo v življenje misel, da smo en narod. A govoreč o cilju, za katerim stremi Orjuna, se je izrazil govornik

ledeče: »Naša vodilna misel je združenje vseh plemen v eno ter ustvarjenje novega jugoslovenskega tipa, kateremu bo čisto vseeno, je li Beograd nekoliko na boljsem od Zagreba in Ljubljane ali obratno, temveč koje bo vedelo, da gleda na vse to kot na svojo last in bo na to tudi ponosno.« O odnosu do strank je rekel, da so tudi take, ki so našemu programu zelo blizu, toda mi gremo naprej, ne oziraje se niti na tiste, ki so nam skoro enake. — Načini, po katerih hoče Orjuna svoje ideje oživiti, so mnogostanski. Ona ima svoje sekcije, kot so na pr. delavska, kmečka itd. in z njihovo pomočjo širi in oživljuje to, za čemer stremi. Dokončavi svoj govor je dejal: »Idite med naše seljake in propovedujte jim blagovestje Orjune, s katero bo cel narod v naši domovini edino zadovoljen.«

Buren in dolgotrajen aplavz je sledil govoru brata Čavline, nakar povzame besedo brat Maček iz Zagreba, ki govori o ideji Orjune ter se spominja trboveljskih žrtev, junakov, ki so umirajoč poljubljali svoje prapore. Po govoru brata Mačka, ki je gnil poslušalce do solz, vstal je zamenik oblastnega čelnika brat Melada. Razlagal je, kaj so četniške sekcije in kakšen mora biti pravi četnik Orjuna in dejal med drugim: »Četniki morajo biti nosilci in glavna moč Orjune in podvreči se morajo do skrajnosti disciplini Orjune.« Za tem govornikom je povzel besedo brat Nikola Vukas iz Bjelovara, ki je povsem stvarno dokazal, zakaj je neobhodno potrebno, da se v teh krajih osnuje Orjuna. — »To bo, bratje, največje jamstvo ljudem, ki ljubijo to državo, da se ne bo vršil več tak teror nad nami, kot ga še danes izvajajo mirotvorci Stjepana Radica.«

Ko so govorniki s svojimi govorimi končali, je bil izvoljen odbor, ki je takoj sklenil, da se vrši v najkrajšem času v Bjelovaru javen shod, na katerega bo moralo priti vse, kar v resnici ljubi državo in to iz cele Bjelovarske županije.

I to je dokaz, kako pridobiva Orjuna na terenu tudi tam, kjer se je še pred nedavnim časom veliki mirotvorec razkoševal s svojo republiko in dejal, da ni tu mesta ni za enega Jugoslovca.

Orjuna ne bo prenehala v svojem delovanju; razvila bo v najkrajšem času svoj jugoslovski barjak tudi tam, kjer se mirotvorci ne nadejajo.

Spomenik Gavrilu Principu v Sarajevu. Javljajo nam, da je Mestni odbor Sarajevske Orjune že pričel z delom za nabiranje prispevkov potrebnih za postavitve spomenika Gavrilu Principu v Sarajevu in da spremljajo to akcijo s popolnim razumevanjem ne samo v Sarajevu, temveč v celi Bosni in v celi državi. Neki beograjski listi so o tem te dni tudi poročali. Vsekakor je Sarajevska Orjuna tej svoji nameri zagurala popoln uspeh.

V najkrajšem času bo razposlala Orjuna javen natečaj za načrt spomenika in zahtevalo se bo pri tem visoko umetniško kvaliteto. Spomenik bo postavljen na mostu, pri kateremu je Vidovdanskemu junaku uspelo izvršiti veliki čin. Odkritje spomenika se bo vršilo na Vidovdan 1925. leta ob 11. uri dopoldne, baš ob času, ko je Princip izpalil svoje strele, a tega dne je

tudi veliki orjunaški praznik Žrtve. Na ta način se bo vršila glavna proslava Praznika Žrtve bodoče leto v Sarajevu, kamor bodo prišle delegacije in čete Orjune, četnikov, dobrovoljcev in ostalih nacionalnih in bojnih organizacij iz cele Jugoslavije. Proslava bo gotovo našla odziva tudi v zunanjem časopisju. Radi tega bodo pozvani na svečanosti poleg domačih tudi tuji časnikarji, ker je ime Gavrilu Principu vezano z osvobojenjem vseh bivših potlačanih narodov, ki so sodelovali v veliki vojni.

Kupujmo in podpirajmo izvrstno
Kolinsko cikorijo
domači izdelek.

Službene objave.

Seja Glavnega odbora. Podrobnejše poročilo o zaključkih splitskih sei dne 22. in 23. t. m., kjer se je razpravljalo mimo volitev tudi o drugih važnih vprašanjih našega pokreta, sledi prihodnjič.

Kongres vseh Orjun v Beogradu se vrši, kakor je bilo sklenjeno na seji Glavnega odbora v Splitu, v prvi polovici maja 1915. Ta kongres mora postati veličastna manifestacija naše pripravljenosti ter naše moralne in številčne moči. Glavni odbor je sklenil in obvezno nalaga vsem organizacijam, da se vrše posled vse naše prireditve izključno samo v prid potnih blagajn in blagajn za nabavljanje krojev. Udeležniki kongresa, izvzemši funkcije, v kolikor so le-ti potrebni pri kongresnih pripravah in razpravah, se pripeljejo v Beograd s posebnimi vlaki zjutraj in odpočujejo istotako s posebnimi vlaki zvečer. Tako bo vsakomur mogoče, da se udeleži prireditve ob najmanjših stroških. Mimo tega je odredeno, da se zaposlijo vse ženske sekcije z izdelovanjem krojev. Podrobna navodila sledi. Orjunaši in Orjunasice! Pripravljajte se za časa na ta zgodovinski dan, ko bomo v srcu države manifestirali za Jugoslavijo nacionalistov!

Akademski klub »Orjuna«. Iz organizacije jugoslovenskih nacionalistov je izstopil Mohorko Josip, stud. iur.

Izključitev. Iz mestne Orjune Brežice je izključen Mirko Mastnak, ker je s svojim delovanjem škodil ugledu organizacije. Odbor.

PREDPISI ZA OBJAVE V »ORJUNI«

1. Idejni članki morajo biti predhodno odobreni od pristojnega mestnega odbora ali v nučnih slučajih od mestnega predsednika in šele potem odposlani upravi »Orjuna«.

2. Notice morajo biti prehodno odobrene od načelnika mestne tiskovne sekcije in se morajo poslati O. O. načelniku tiskovne sekcije, ne pa upravi »Orjuna«. Le v nučnih slučajih se smejo take notice poslati direktno upravi, morajo biti pa odobrene od načelnika tiskovne sekcije in od mestnega predsednika.

3. Službene objave mestnih odborov pošilja mestni odbor direktno upravi »Orjuna«.

4. Proti onim mestnim odborom in proti onim članom, ki se ne bodo strogo držali teh predpisov, se bo postopalo disciplinarnim putem.

Ta naredba stopi takoj v veljavo. Načelnik.

Sramotni oder.

Pretečeni teden se je odpeljal na Dolenjsko v št. Rupert k svojim sorodnikom bivši postojnski gerent »kavalir« Jože Dovgan. Sedaj ko so propalico povsod izbacili, zahotelo se mu je po jugoslovanškem kruhu. Izposodil si je ta figamoz pri italijanskih oblastih celo to, da se mu bode pokojnina, ki jo ima kot avstrijski žandar, izlačevala v Jugoslaviji. Mož je postal posebno zadnje čase napram našim zelo ponižen in krotak, ker se kljub svoji zavženosti zaveda, koliko maša ima na glavi.

V Orehku pri Prestranku živi v Dolenjski graščini kameleonska družina. Stara babnica gospodinja, ki se pusti sedaj nazivati »Contes-sa«, je vedno čistokrvna kri. Tako je bila čistokrvna Nemka, Rumunka, Madžarka in sedaj je »puro sangue italiano«. Seveda kadar so bili eni tu je bila tiste krvi, potem ko so prišli drugi, je bila pa tiste druge krvi in tako dalje. Ta za a babnica ima sina, ki čuje na ime »Wartl« ali »Edoardo«, ta ni niti enkrat posetil ene naše prireditve, med tem ko poseti vsako fašistovsko, kjer nas izdaja in denuncira. Ta nadutež si je pustil pred vojno še v svoji občini, ko je bil nastanjen z vojaštvom, tolmačiti slovenski jezik. Prišel je k njemu kmet, kateremu se je delala škoda na polju in ga nagovoril slovensko, kako ga če drugače, prvič ni znal blažene švabščine in drugič, saj je poznal Dolenčevega iz Orehka, da zna prav dobro materni jezik. — Ta Dolenčev »lajtnant« pa pokliče podčastnika, kateremu naroči, naj mu raztolmači, kaj hoče »ta slovenska svinja«. Dragi »Wartl« prišel bo čas, ko ti bodo naši četniki tolmačili tvoj materni jezik ravno tako kot tvoji materi »contessi Dolenz«.

Vreden sorodnik te družine je Viktor Garzaroli pl. Galgenstein iz Razdrtega. Ta človek je s svojo prirojeno nadutostjo spravil veliko domačinov v težke nesreče. Denunciacije izvajal proti vsakemu pa tudi še tako malo pomembnemu človeku. Spravil je tudi v Razdrto »milico«, pri kateri so seveda čistokrvni slovenski fantje. Ta plemenjak »von Galgenstein« je bil avstrijski »rittmeister«, potem jugoslovanski kapetan. Ko je prišel sem, je bil eden glavnih kolovodij pri »Novi dobi« v Gorici, ko so ga pa tam spoznali kak nadutež je, so ga seveda poslali kot nešteto drugih a la Peternelli itd.

RICMANJSKE »ŠMARNICE«

V 35. številki »Orjune« sem navedel kar na cel šop ricmanjskih kopriv, ki so se razcevele pred časom v borštanskem fašju, katerega sedež je v Ricmanjih. Res je, da zaslužijo omenjeni neznajnejši vislice. Še kaj več; grmade zaslužijo. A g. dopisnik je bil o vsej stvari površno informiran. V »roženkancu« št. 35 so namreč izpuščeni najhujši in največji naši nasprotniki (2), manj nevarni elementom, pa se je sem in tja pripisalo in prisodilo večje pregreške, kakor so jih v resnici izvršili. Naj mi bode tu dovoljeno navesti par stvarnih popravkov in dostavkov. Glavna krivca vseh škandalov v Ricmanjih sta bila vsekakor Cic mlajši in Zobin Miha, ki je pa drugače silen revček. Ta je namreč kapelnik

TRGOVSKA BANKA D. D. LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor - Kamnik
Konjice - Novo mesto
Ptuj - Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

DUNAJSKA CESTA ŠTEV. 4

Brzojavni
TRGOVSKA

Kapital in rezerve Din 19.000.000.—

Telefoni: 139
146, 458

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

EKSPOZITURE:

Logatec
Prevalje

Nacijonalisti! Ne pozabite na 1. december!

30. t. m. ob 17³⁰ zbor pred
Areno Narodnega doma.
Ob 18 bakljada in obhod
po mestu.

1. decembra ob 11. uri Svečana
Akademija v dvorani „Filharmo-
nije“. Sodelujejo najboljše moči
naše opere.

1. decembra ob 20. uri v
dvorani „Narodnega doma“
Proslava Ujedinjenja.
Četniki kroj!

Pozivljamo vse prijatelje našega pokreta, da se udeležijo proslave 1. decembra.

ZRNA.

Žebotu in Žebotarjem.

»SHS vam je solzna dolina,
Orjuna največja bridkost,
da vi ste luč na svetu edina;
to je vsa vaša modrost!«

(Po Levstiku).

O RODOLJUBJU IN DOMO- LJUBJU.

V starodavnem rokopisu, zapisanem od neznanega pisca v neznanem času, berem:

»Po večletnem krvavem vojevanju so začeli narodi velike Pavore z mirnim delom, da si čim prej odpomorejo od vojnih strahot ter si tvorijo čim boljše bodočnost. — V veliki državi Jaslagovju začeli so zbirati po bojnih poljih in raznih skladiščih zaostale razbite lončene in bakrene lonce (v tedanjem času so se namreč pokrivali visoki vojni dostojanstveniki z lončenimi, a navadni vojaki z bakrenimi lonci), da jih prodajo v korist državne blaginice raznim topinčicam in sličnim industrijskim podjetjem. — Ta čas pa je živel v velikem mestu Jalbnulja vsega spoštovanja vredni mandarin Pistuca, mandarin dveh pavovih peres, ki se je tudi zanimal za to blago. Porodi se mu misel, da nakupi on sam vse te lončene in bakrene lonce, seveda po čim nižji ceni. — Pa kaj, ko ni mogel izvesti svojega načrta sam! Ali brihtna glava mandarina Pistuca si je zna pomagati. Osnuje »Centralno nakupovalnico lončenih in bakrenih loncev«, kateri je postal predsednik in ker je bila ta nakupovalnica v novčnem oziru precej močna, je uspevala v svojem podjetju tako si-
jajno, da je s časom odredila cene za nakup lončenih in bakrenih loncev samo ona sama. — Ves na-

rod ji je prinašal stare lonce, dasiravno jih je plačevala samo po 35 rapa. Drugi jih namreč ni smel nikakor kupovati! Centralna nakupovalnica lončenih in bakrenih loncev pa je delala sijajno kupčijo in tudi mandarin Pistuca si je polnil svoj že itak rejeni mošnjiček. Kako tudi ne? Lonce so kupovali po 35 rapa, prodajali pa so jih dalje po 1 narid in 40 rapa!! — Tudi država Jaslagovju, ki je imela veliko količino starih loncev, ni mogla najti drugega kupca, kakor »Centralno nakupovalnico lončenih in bakrenih loncev«, a ta je ponudila ceno od samo 35 rapa. — Pa glej ga šmenta, iznenada pride iz sosednje države Lijatal mandarin z enim pavovim peresom, mandarin Harup, in ta ponudi državi Jaslagovju za njene lonce ceno 55 rapa. — Da ste videli častitega mandarina Pistuca, kako se je repenčil, kako je otrsela s svojimi dvema pavovimi peresi, kako je protestiral in kako je povdarjal, da ni niti najmanjše domoljubno, prodajati lonce tujemu podaniku, mesto njemu, vsemogočnemu mandarinu dveh pavovih peres! Seveda, kako tudi ne!? Država Jaslagovju je do-
bila — pomislite — od tujega državljanja Harupa nad 200.000 naridov več, kakor pa bi jih dobila od bogoljubnega, rodoljubnega in domoljubnega mandarina Pistuca!!! All ni to skrajna korupcija te države? Ali je pošteno od nje, da se ni dala na tako »lep« način »obrnaziti« od rodoljubnega mandarina Pistuca?? — Ej, rodoljubje! Ej, domoljubje! Slabi so časi! Prodajajo Vas že za stare lončene in bakrene lonce!....«

Odložil sem stari rokopis ter se zamislil. — Tudi danes se to dogaja. **Ibis.**

PROCES

proti povzročiteljem Trboveljskih dogodkov
pred celjskim okrožnim sodiščem v Celju dne
25. do 27. novembra 1924.

Pred celjskim okrožnim sodiščem se je pričela razprava proti komunistom, ki so dne 1. junija t. l. povzročili znane Trboveljske dogodke. Razprava se je pričela dne 25. t. m. ob 9. uri dopoldne. Senatu je predsedoval dr. Levičnik, votant pa so bili: nadsv. Bračič, svetnik Stepančič in okrajni sodnik dr. Kosan. Obtožnica obsega 40 strani in jo zastopa drž. pravdnik dr. Rus. Zagovornika sta dr. Tuma in dr. Ogrizkov, koncipient dr. Hodžar.

Čitanje obtožnice je trajalo do 10.45, na kar je bila razprava prekinjena za pet minut.

Senatni predsednik predloži najprej situacijsko poročilo iz Trbovelj ter obrazloži priložene slike: hiše Kukenberg, Povše, Rudarski dom, dalje sliko kraja umora Fakina, sliko prelaza in kapelice ter sliko mostička, preko katerega so bežali po večini komunisti, ter sliko vile Wertheimer.

Po pregledu situacijskega poročila in priloženih slik prične dr. Levičnik zasliševati posamezne obtožence samo v splošnem ter pripomni, da se bo o detaljih razpravljalo kasneje.

Franc Kokalj, 27 let star, rudar, Zagorje-Toplice:

»Ali ste kriv napada?« »Se ne čutim krivega.«

»Kje ste organiziran?« »Že od meseca februarja t. l. nisem nikjer organiziran.«

»Kaj ste se udeležili potem shoda?« »Udeleževal sem se sploh vseh shodov katerekoli stranke.«

»A tako, ali ste bili dne 25. maja 1924 v Zagorju na shodu?« »Nisem bil 25. maja 1924 v Zagorju na shodu temveč neko sredo ter priznam, da je bil to le članski setanek.«

Članski setanek je bil sklican od NDŠJ (Neodvisne Delav. stranke Jugoslavije). Tega sestanka se je udeležil tudi sodrug Žorga iz Ljubljane. Pripomnim, da to ni bil shod temveč le članski setanek, ter sem prišel na istega šele h koncu. Udeležil sem se sestanka le slučajno, ko sem prišel mimo, ker sem mislil, da je notri telovadba.«

»Kedaj se je vršil setanek preje, predno ste bili v Litiji ali kasneje?« »Setanek je bil preje.«

»Po kaj ste šli v Litijo?« »Sem šel za pričo k neki razpravi. Tam ste govorili z nekim Groznikom? Bil sem na stranišču in slišal Groznika, ki se je razgovarjal z nekom. Kaj delaš tukaj, če moreš, pridi v nedeljo v Zagorje, kjer bomo razvili soc. prapor na to sem se odstranil iz stranišča.«

»1. junija 1924. ste bili v Trbovljah?« »Da, šel sem jutraj med pol 8. in 8. uro iz Zagorja po bližnjici preko hriba v Trbovlje. Preko hriba sem šel v Trbovlje, da bi dobil tam kako delo na železnici, ker se tam bolje plačuje, rad bi poiskal vsled tega tudi Gorjanca.«

»Torej ste šli zato v Trbovlje, da dobite delo? Kako ste prišli v Trbovlje?« »Najpreje sem šel na Vode pri Rudniškem konzumu. Tam sem gledal da bi dobil Gorjanca, a ga nisem našel, oziroma bi rad zvedel za njegov naslov, ker ga ne vem. Na cesti sem videl precej ljudi, pozneje ko sem čital rudeči letak, sem zvedel da gredo ti ljudje na shod. Tudi jaz sem šel tja, da bi dobil Gorjanca. Shod se je že vršil. Gorjanca nisem dobil. Vprašal sem kje je on doma, pa mi niso vedeli povedati.«

»Koga ste vprašali, kje je Gorjanca doma?« »Se ne spominjam več. Na shodu sem ostal še kake pol ure. Ko pa Gorjanca le ni bilo, sem šel zopet na cesto proti gostilni Volkar. Povorke še ni bilo. Potem sem

šel pred kino od tam pa zopet nazaj proti Volkari, da bi videl Orjuna. Šel sem po bližnjici za vrtom, h krojaču, ki ga tudi nisem dobil. Pri gostilni Volkar sem zaslišal klice »Že pridejo«. Jaz sem počakal, da bi jih videl. Ko je povorka odkorakala mimo mene proti Vodom sem naenkrat zaslišal velik hrup, nato en strel, kasneje še par, nato pa se je pričelo splošno streljanje. Godba in ženske so bežali. Tudi jaz sem šel po bližnjici nazaj domov v Zagorje.«

»Kdo je bil z vami?« »Nihče, bil sem sam.«

»Zakaj niste čakali, da bi dobili Gorjanca, delo in krojača?« »Bi ostal če bi ne bilo streljanja.«

»Ali ste vedeli, kaj je bilo to za eno streljanje?« »Ne, nisem vedel, pa ko sem videl, da vse beži, sem bežal tudi jaz.«

»Kaj se je govorilo na shodu in koliko časa ste bili tam?« »Kakih 20 minut, govorilo se je samo o občin-skih volitvah.«

»Kdo je govoril?« »Jaz se nisem zanimal za govornika.«

»Ali je bilo več govornikov? Kdo je bil prvi govornik?« »Ga ne poznam.«

»Kdo je bil drugi govornik?« »Erjavec, njega poznam, ker sem bil že večkrat z njim skupaj.«

»Pričel pravijo, da ste se precej eksponirali pri društvih? Ali ste za shod vedeli?« »Nisem vedel, videl sem samo plakat nalepljen na drugo.«

»Kakšne barve je bil?« »Rdeče.«

»Kaj je bilo na njem napsano?«

»Da je shod.«

»Kdaj ste šli iz Zagorja?« »Ob 8. uri.«

»V Trbovlje se pride v eni uri.«

»Ker ste šli na shod ste morali hitro hoditi?« »Nisem bil namenjen na shod.«

»Kam ste šli od shoda?« »Ne vem.«

»Preje ste rekli, da ste šli do Volkara?« »Da, do tja sem šel.«

»Ali vas ni zanimalo kaj je govoril Erjavec na shodu?« »Me ni zanimalo. Ker nisem član društva me nič ne zanima.« »Dobro.«

Franc Lipovšek, 21 let star, steklar, Zagorje-Toplice.

»Sem član Zveze neodvisne delavske mladine Jugoslavije in član »Vesne«. Pri zvezi sem član od 18. maja 1924 v Zagorju.«

»Zakaj ste pristopili tako kasno?« »Ko so prčeli naši listi delati za njo reklamo.«

»Dne 25. maja 1924. ste nastopili kot govornik na shodu?« »V Zagorju sem videl rudeč letak in sem šel tja.«

»Kdo je govoril?« »Meni je dal besedo Albin Erjavec.«

»Ali ste imeli namen udeležiti se tega shoda?« »Da, imel sem namen udeležiti se istega.«

»Pri preiskavi ste drugače izjavili? Rekli ste, da ste šli 25. na setanek? Rekli ste, da ste šli na setanek samo zato, ker Vas zanima in da se kaj naučite. Ali ni tako?« »Da.«

»Ali ste videli, ko ste šli na shod, kakšen je program?« »Ne.«

»Tako, ali ste šli kar na slepo?« »Bi šel na shod, tudi če bi me ne zanimalo, ker imam čas.«

»Kaj ste govorili na shodu?« »O volitvah.«

»No, to boste pozneje povedali. Kdo je vse govoril na tem shodu?« »Franc Klopčič, Kozar, Sluga in dve ženski.«

»Kaj so govorili?« »Ne vem.«

»Kako greste na shod in ne veste kaj se je govorilo? Ali se niste zanimali?« »Sem že pozabil. Je od tega že šest mesecev. Imam slab

Miklavževa darila

za deco in odrasle priporoča

M. TIČAR, LJUBLJANA

Selenburgova ulica šte. 1. — Sv. Petra cesta šte. 26.

RESTAVRACIJA IN KAVARNA TRATNIK

RUSKA TRUPA

pod vodstvom opernega pevec, tenorista Aleksandra Dobrohotova koncertira poleg Ledowsky-trio vsak večer od pol 21. ure do 1. ponoči. Repertoar je raznovrsten in bogat: Arje iz oper, solo, dueti, balet, staro rusko »bajarsko« kolo Horovod, potpourri iz ukrajinskih narodnih operet, Amerikanski sketch duet itd. Vsakih 5 dni popolnoma nov spored. — VSTOP PROST. Se priporoča MIRKO TRATNIK.

Razmnoževalni papir (pijoči).
THE REX CO., Ljubljana.

PRODA SE

1krat oblečen

Orjunaški KROJ

proti takojšnjemu plačilu

Din 600⁰⁰—.

Interesenti naj se zgledajo v upravi lista.

„ITO“ zobna pasta sigurno odstranjuje zeleni rob na zobeh.

PODPISANA TVRDKA PRIPOROČA:

SADNE SOKE:

malinovec, citronado in sadni grog (punč).

AROME ZA NEALKOHOLNE PIJACE:

limonova, jabolčna, jagodova, malinova, mandljeva, marelična, nektar, oranžna, rožna, mešane arome (tutti frutti), Vanile, Waldmeister.

ESENCE ZA ALKOHOLNE PIJACE:

Rum-esence različne vrste, konjak, hrušov, češnjav, kava, kumnova, oranžna, pelinkovac sadjev, tropinov, brinjev, drožni itd.

SADNE ETERE

v raznih koncentracijah.

NAVODILA NA ZAHTEVO NA RAZPOLAGO.

SREČKO POTNIK IN DRUG

parna destilacija esenc itd. LJUBLJANA, Metelkova ul. 13.

Za izraze simpatij
o priliki mojega po-
vratka iz zapore in za
vztrajno bratsko ljubav
in pomoč v težkih dne-
vih preizkušnje iskreno
zahvalo!

Ing. M. Kranjec.

KARO-čevlji
Maribor, Koroška 19.

spomin, ker sem imel 8 mesecev angino, ko sem bil star 7 let.

»Kakšne smernice ima društvo pri katerem ste včlanjeni?« »Društvo je za 8 urni delavnik, štiti delavstvo.«

»Ali je društvo politično?« »Je, a jaz se ne udeležujem. Društvo se bojuje tudi proti izkoriščanju mladine.«

»Kdo sme biti član tega društva?« »Od 16.—23. leta.«

»Kje ste pa potem član, ko ste enkrat stari 23 let?« »Pri NDSJ.«

»Kdo vse je tam organiziran?« »Delavstvo od 23. leta naprej.«

»Ali ste bili odbornik tega društva?« »Ne morem biti odbornik, ker nisem član, ker nisem še star 23 let.«

»Od kdaj ste član?« »Vesne?«

»Od srede leta 1923.«

»Kakšen program ima Vesna?«

»Kulturen.«

»Kdo je predsednik?« »Mirko Weinberger, flisek je načelnik telovadnega odseka. Odborniki: Hudomal, Sitar Jože, za druge se ne spominjam.«

»Ali ste bili 1. junija v Trbovljah?« »Da.«

»Po kaj in kje ste an kdaj ste šli v Trbovlje?« »Šel sem po bližnji čez hrib okoli 7. do pol 8. ure, iskat sem šel iskaznice in kake tiskovine za društvo.«

»Preje ste rekli, da ste pristopili 18. maja, odbornik niste, zakaj ste šli po tiskovine, ko je to stvar odbornikov? Zakaj ste torej šli?«

»Šel sem malo na sprehod.«

»Kje ste zvedeli za shod?« »Iz časopisja. Letak sem videl šele na železniški postaji.«

»Vi ste šli v Trbovlje, da greste na shod in da dobite iskaznice. Kdo bi vam moral dati te iskaznice?« »Mislim sem, da jih dobim od Erjavca.«

»Kdaj ste videli povorko Orjuna?« »Po deveti uri, sem šel za njo. Pri Pravdiču sem čul strele in nato sem tekel po bližnji v Zagorje.«

»Zakaj ste bežali, ali niste bili radovedni?« »Sem se ustrašil.«

»Ali ste dobili, oziroma zakaj niste dobili od odbornikov programa in iskaznic?« »Ker jih niso imeli.«

»Zakaj jih niste zahtevali?« »Ne vem.«

»Ali ste vedeli, kdo in zakaj se strelja?« »Nisem vedel in nisem tudi nobenega vprašal.«

»Zakaj ste šli v Trbovlje?« »Da bi dobil vabila za program.«

»Ali Vas je shod zanimal?« »Da.«

»Zakaj ste pri prvem zaslišanju tajili, da ste bili v Trbovljah?«

»Saj nisem tajil.«

»Da, tajili ste, prvič ste rekli, da niste bili v Trbovljah, zakaj ste ta-

ko rekli?« »Ker sem se bal, da bom aretiran.«

»Zakaj ste se bali, da boste aretirani, če niste ničesar storili?«

»Ne vem.« »Dobro.«

Karl Hudomal, ključavničar, Zagorje-Toplice, star 19 let:

»Sem včlanjen pri Zvezi nezavisne delavske mladine Jugoslavije.«

»Kaj ste po poklicu?« »Sem v kovačnici.«

»Zakaj ste član Z. n. d. m. J.«

»Ker ona štiti mlado delavstvo, zato sem se odločil, da pristopim.«

»Ali ste bili 1. junija v Trbovljah?« »Da.«

»Zakaj ste šli v Trbovlje?« »Da bi kupil blago za obleko.«

»Ali se v Zagorju ne dobi blaga?« »Sem vedno kupoval blago v Trbovljah pri trgovcu Janko Počeku.«

»Ali ste blago nujno rabili?«

»Sem dobil ravno nekaj več denarja, pa sem ga hotel kupiti in ker imam ob delavnikih malo časa.«

»Ali ste šli samo radi blaga v Trbovlje?« »Da, samo zaradi blaga.«

»Kdaj ste šli od doma?« »Tako nekako ob 1/8. uri zjutraj.«

»Kdaj ste prišli v Trbovlje?«

»Tako nekako 5 minut je manjkalo do 9. ure.«

»Kje ste prišli v Trbovlje?«

»Po glavni cesti, mimo gostilne Sušnik. Vprašal sem v treh trgovinah za blago, pa ga nisem dobil.«

»Kje je Počkova trgovina?«

»Daleč proč od Delavskega doma.«

»Ali ste dobili blago?« »Ne, hotel sem iti k Počku, pa sem videl ljudi, vprašam kaj bo, pa so mi rekli, da bo shod.«

»Vi ste prišli 5 minut pred 9. uro v Trbovlje. Koliko časa ste bili po trgovinah?« »Malo časa. Ko so mi povedali, da je shod, sem šel ž njimi. Govorili so ravno o občinskih volitvah. Me ni zanimalo, ker sem iz Zagorja.«

»Kam ste šli po shodu?« »Dalje nazaj do Pravdiča, kjer sem čul, da prihaja Orjuna. Počakal sem, da jih vidim. Kmalu sem čul streljanje. Vprašal sem ljudi, kaj je tam in so mi rekli, da se tepejo, ostal sem v gostilni, kjer sem dobil Mirko Weinbergerja, ki me je prosil, naj ga peljem v Zagorje k zdravniku, ker je ranjen.«

Ko ste šli s shoda ste kričali: »Doli z Orjuno!« Ali je res?« »Ne.«

Preje ste to orožniku priznali.«

»Ni res, nisem ničesar priznal.«

»Dobro.«

Josip Marn, 22 let star, Zagorje-Toplice, član Zveze delavske mladine Jugoslavije.

»Priznali ste, da ste pristal N. D. S. J. Ali je res?« »Da, res je.«

»Vi ste iz Zagorja?« »Da.«

»Kaj je bilo tam 25. in 26. maja 1924?« »Bil je pogreb nekega člana. Nekaj nas je bilo v kroljih nekaj pa v civilu pri pogrebu. Sestali smo se pri domu. Sem tudi član Vesne.«

»Vi ste ob službo, od česa živite?« »Sem doma.«

»Kako ste prišli 1. junija 1924 v Trbovlje, ko ste prišli ob službo in vam gre tako slabo?« »Šel sem peš na shod.«

»Kje ste šli?« »Po bližnji.«

»Kdaj ste šli iz Zagorja?« »Okoli 7.—8. ure zjutraj in sem prišel tja takoj, ko se je pričel shod.«

»Od kod veste, da se vrši 1. junija 1924 v Trbovljah shod?« »Iz časopisov.«

»Kdo je govoril na shodu?«

»Klinc.« »Kaj je govoril?« »O občinskih volitvah.«

»Kdo je govoril za njim?« »Ne vem, mislim, da Erjavec.«

»Ali ste bili do konca na shodu?« »Ne, sem bil žejen in sem šel pit limonado v Povšetovo gostilno.«

»Ali je prišel tja tudi Vladimir Klinc?« »Mogoče, ne vem.«

»Kje ste bili, ko je prišla povorka Orjuna?« »Šel sem k vratom in gledal.«

»Kaj je bilo sedaj?« »Orjuni so prišli. Ko so prišli so se čuli klici: Puf Orjuna, Doli Orjuna, Abzug, nato so se slišali strelji.«

»Od katere strani je padel strel?« »Ne vem.«

»Ali je prišla godba takoj mimo?« »Da.«

»Vi ste bili pri Povšetju, kje ste videli prapore?« »Par korakov od mene, kakor je do vas gospod sodnik.«

»Koliko korakov so bili prapori oddaljeni od vas, predno ste slišali strele, ko ste gledali pri vratih?«

»Kakih dvanaest korakov.«

»Kaj se je zgodilo s prapori?«

»Ne vem, ljudje so me zrinili v hišo. Tam sem videl tudi Mirko Weinbergerja.«

Predsedn. Mirko Weinbergerju:

»Kako, da ste bili najprej pri Povšetju in potem pri Pravdiču?« »Bil sem ranjen in ne vem kako sem prišel tja.«

Engelbert Weinberger, 31 let star, steklar, Zagorje-Toplice:

»Sem član NDSJ. Strokovne organizacije in Vesne, pevski odsek.«

»Ali ste bili 25. maja v Zagorju?« »Da, bil sem pri pogrebu. Po pogrebu sem šel z ženo in otrokom domov, preje pa sem šel še naročit sodček piva za godce, ki so igrali pri pogrebu.«

»Pri prvem zaslišanju ste rekli, da ste bili član komunistične stranke do njenega razpusta, ali je res? Zakaj ste sedaj pri NDSJ?« »Ker je njen program najbližji stranki, po mojih načelih.«

»Po kaj ste šli 1. junija v Trbovlje?« »V lekarno po sladkorčke za božnega otroka, ki je imel gliste.«

»Kje ste šli v Trbovlje?« »Čez hrib po bližnji. Po poti sem srečal Yebra, ki je šel nabirat gobe.«

»Po kaj ste šli v lekarno?« »Po bonbončke za gliste.«

»Zakaj niste kupili istih v Zagorju?« »Ker ni tam lekarn.«

»Koliko je bila ura, ko ste prišli v Trbovlje?« »Ne vem.«

»Ali ste šli takoj kupit cukrčke?«

»Ne, po poti sem srečal Friška, ki je bil žejen in sva šla gor po cesti.«

»V katero smer sta šla?« »Proti lekarni.«

»Ali sta šla takoj v lekarno?«

»Ne. Frišek mi je rekel, da je žejen, pa sem šel ž njim v gostilno.«

»V katero gostilno sta šla?«

»Mimo kina v Počivavškovo gostilno.«

»Tako, šli ste v Počivavškovo gostilno, torej mimo lekarn, ali ste šli notri in kupili cukrčke?« »Ne, ker je bil Frišek žejen, sem šel takoj ž njim v gostilno.«

»Torej ste šli mimo lekarn in niste kupili cukrčkov za gliste, zaradi katerih ste prišli tako daleč iz Zagorja in še peš po vrhu. In kaj je bilo potem?« »Ostala sva v gostilni, kjer je igrala godba.«

»Tako vi ste na otroka, na gliste in na cukrčke popolnoma pozabili? Kaj je bilo potem?« »Ljudje so prišli in rekli, da gre Orjuna. Jaz sem šel na prag in sem slišal dva strela in videl kako je bežala godba. Gostilničar je potem zaprl vrata.«

»Na shodu niste bili?« »Ne.«

»Ali niste videli ljudi, ki so šli na shod?« »Ne, ker se je shod med tem že vršil, ko sem jaz prišel v Trbovlje.«

»Kdaj ste potem kupili cukrčke?« »Sem bil tako razburjen, da sem na iste pozabil in sem šel domov brez njih.«

»Kje ste šli domov?« »Od zadaj, proti delavskim kolonijam. Pri kolonijah sem izvedel, da mi je brat ranjen. Tja je prišel tudi Jože Sitar, kateri je bil istotako ranjen.«

»1. maja je bil tudi shod v Zagorju, kaj je bilo tam? Ali ste bili tudi vi tam?« »Da.« »Kdo je govoril? Ali je bil tam tudi Žorga?«

»Da.« »Tam se je udrhalo po Orjuni, kaj ne?« »Ne vem.«

»Kaj je s peteroogljato zvezdo? Kakšen znak je to? Kaj pomenijo črke na njenem robu: p v d z s?«

»To pomeni Proletarci vseh dežel združite se.«

»Kdo vam je dal te znake?«

»Ne vem.« »Kako da ne veste od kje ste jih dobili, no to bomo že pozneje izvedeli. Dobro.«

Josip Sitar, 19 let star, steklar, Zagorje-Toplice:

»Sem član Vesne od leta 1922. dalje, podnačelnik telovadnega odseka in član pri strokovni organizaciji.«

»Ali ste član ZDMJ?« »Ne.«

»Dne 26. maja ste bili na sestanku?« »Da. Bil sem na enem sestanku, a ne vem kdaj.«

»Ali ni bilo takrat, ko je bil pogreb?« »Ne vem.«

»Kdo je govoril?« »Žorga je govoril o političnih strankah.«

»Koliko jih je bilo na shodu?«

»Okoli 60.«

»Kdo je nastopil še kot govornik?« »Jože Marn je nekaj govoril.«

(Dalje prihodnjič.)

VESELJE IN ZADOVOLJSTVO

nije z obraza vsake gospodinje, ko vidi snežno-belo perilo. Z lahkoto in malo denarja doseže to, ako kupuje vedno le

milo GAZELA

katerega se dobi v vsaki trgovini!

NIBELUNGI!!

Din 1.— na vsak korak

prihranite, zato ne tožite, da vam je predaleč in kupujte vse oblačilne predmete in potrebščine pri

Drago Schwab, Ljubljana.

OB LEKE
OB NA
OB BROKE
MESTNI TRG 5
OB ERNATOVIC

Amerikanska strojna olja
cilindrska olja
autoolja
bencin
surovine za svečarne
surovine za milarne l. t. d.

„OLEUM“
družba z o. z.
LJUBLJANA
TELEFON ŠTEV. 910.

SVOJI K SVOJIM!

Znižane cene za otroške vozičke. Novi modeli. Poslužujte se izdelkov domače tovarne, otroških vozičkov in dvokoles TRIBUNA F. B. L. Ljubljana, Karlovska cesta šte. 4.

Istotam se dobijo po znižani ceni nova dvokolesa, mali pomožni motorčki, šivalni stroji in pneumatika ter se sprejemajo v polno popravo za emajliranje in poniklanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. Prodaja se tudi na obroke. Ceniki franko.

DARUJTE ZA ŠLAPPAHOV FONDI!

MERAKL

barve, mastila, lake,
kit, klej, emale, čopice in zalamčeno

čisti firnež

najboljše vrste nudi tovarna

Medic-Zankl

d. z o. z.

Maribor Ljubljana Novisad

podružnica. centrala. skladišče.

Tovarne:

LJUBLJANA-MEDVODE

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D. V LJUBLJANI
prodaja

PREMOG

IZ SLOVENSKEGA PREMOGOVNIŠTVA
vseh kalozosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

INOZEMSKI PREMOG IN KOKS
vse vrste in vsakega izvora ter priporočila posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.

NASLOV:
PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D. V LJUBLJANI
MIKLOŠIČEVA CESTA ŠTEV. 15/II.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

Je najmodernejša urejena in izvršuje vsa tiskarska dela od najpreprostejšega do najmodernejšega.

Tiska šolske, mladinske, lopotovne in znanstvene knjige. — Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. — Brošure in knjige v malih in tudi največjih nakladah. — Časopise, revije in mladinske liste.

Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov.

Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne šole in srednje šole. Risanko, dnevnik in beležnico.

JOHAN
se dobi
v vseh specerijskih prodajalnah

Inserirajte v ORJUNI!

SLOGRAD

Slovenska gradbena in industrijska d. d.
Tel. inter. 180. Tel. inter. 180.
Tehnična pisarna LJUBLJANA, Spodnja Šiška, Frankopanska ulica 151.

Izvršuje: stanovanjske hiše, trgovska poslopja, moderne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske konstrukcije, vse vrste vodnih naprav na podlagi 25 letnih izkušenj. Specialiteta: železobetonske cevi za vodne naprave in vodovod.

Zastopa: Patent Dr. inž. Emperger-a za izvrševanje konstrukcij iz armiranega betona z litoželeznimi vložki za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih, „silo“ mostovih in podobno). Izdeluje: vse vrste tehničnih projektov in statičnih proračunov. Parna žaga.